



Karelia-ammattikorkeakoulu  
Sosionomi (AMK)

**” Apua,  
tämähän vaikuttaa hyvältä!”**

Vapaaehtoisten kokemuksia  
Yhdessä vapaaehtoiseksi – Tuettua  
vapaaehtoistoimintaa Joensuussa -hankkeessa

Kaisa Koivu  
Elisa Raappana

Opinnäytetyö, marraskuu 2023

[www.karelia.fi](http://www.karelia.fi)



**OPINNÄYTETYÖ**  
**marraskuu 2023**  
**sosionomikoulutus**

Tikkarinne 9  
80200 JOENSUU  
+358 13 260 600 (vaihde)

**Tekijät**

Kaisa Koivu & Elisa Raappana

**Nimeke**

"Apua, tähän vaikuttaa hyvältä!" Vapaaehtoisten kokemuksia  
Yhdessä vapaaehtoiseksi – Tuettua vapaaehtoistoimintaa Joensuussa -hankkeessa

Toimeksiantaja Kotikartanoyhdistys ry / Yhdessä vapaaehtoiseksi – Tuettua  
vapaaehtoistoimintaa Joensuussa -hanke

**Tiivistelmä**

Tämän opinnäytetyön tutkimustehtävänä oli selvittää vapaaehtoisten kokemuksia tuetusta vapaaehtoistoiminnasta sekä heidän saamastaan tuesta Yhdessä vapaaehtoiseksi – Tuettua vapaaehtoistoimintaa Joensuussa -hankkeessa. Hankkeen kohderyhmää olivat heikossa työmarkkina-asemassa olevat, erityisesti alle 29-vuotiaat henkilöt. Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa toimeksiantajalle tietoa siitä, kuinka Joensuuhun jalautettavaa tuetun vapaaehtoistoiminnan mallia voidaan vielä kehittää vapaaehtoisten kokemusten pohjalta.

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Aineistonkeruu toteutettiin teema-haastattelun avulla. Opinnäytetyötä varten haastateltiin viittä hankkeeseen osallistunutta vapaaehtoista. Haastatteluaineiston analyysi tehtiin aineistolähtöistä sisällönanalyysia käyttäen.

Tuetun vapaaehtoistoiminnan avulla on mahdollista ehkäistä syrjäytymistä ja vahvistaa mielekkään tekemisen kautta vapaaehtoisten hyvinvointia ja osallisuutta. Opinnäytetyön tulosten mukaan haastateltavat kokivat tuetun vapaaehtoistoiminnan merkityksellisenä toimintamuotona, joka toi sisältöä elämään, lisäsi sosiaalisia kontakteja sekä vahvisti luottamusta omaan osaamiseen. Tuettu vapaaehtoistoiminta nähtiin myös mahdollisena askeleena kohti opiskelua tai työelämää. Haastateltavat kokivat saamansa tuen mahdollistaneen vapaaehtoisena toimimisen ja kokivat, että tuettu vapaaehtoisuus olisi tärkeä toimintamuoto myös jatkossa Joensuun alueella täydentämässä palvelukenttää.

Kieli  
suomi

Sivuja 48  
Liitteet 4  
Liitesivumäärä 4

**Asiasanat**

tuettu vapaaehtoistoiminta, syrjäytymisen ennaltaehkäisy, osallisuus



**THESIS**  
**November 2023**  
**Degree Programme in Bachelor of Social Services**

Tikkarinne 9  
80200 JOENSUU  
FINLAND  
+ 358 13 260 600 (switchboard)

**Authors**

Kaisa Koivu & Elisa Raappana

**Title**

“Wow, sounds amazing!” Volunteer experiences of supported volunteering in ‘Volunteering together – supported volunteering in Joensuu’ project

Commissioned by

Yhdessä vapaaehtoiseksi – Tuettua vapaaehtoistyötä Joensuussa project

Commissioner Kotikartanoyhdistys

**Abstract**

This thesis explores volunteer experiences of supported volunteering and the support they received during “Yhdessä vapaaehtoiseksi – tuettua vapaaehtoistyötä Joensuussa” project. The target group of the project was especially for people under 29 years of age who are in a weak labour market position. The aim of the thesis was to produce knowledge of how supported volunteering can be developed based on volunteer experiences in Joensuu.

The thesis was conducted as a qualitative study. Themed interviews were used as the data collection method. Five volunteers who attended the project were individually interviewed for the thesis. Data-driven content analysis was used for analyzing interview material.

There is a possibility to prevent social exclusion and increase the inclusion and well-being by the means of supported volunteering. Based on the result of the thesis, the interviewees saw supported volunteering as a meaningful form of activity which gave life experience, increased social interactions, and strengthened trust for their own abilities. Supported volunteering was seen as a potential path towards studying or employment. The interviewees felt that they got the necessary support to enable them to work as volunteers, and that supported volunteering would also be an important form of action in the future, filling out the field of services in Joensuu.

Language  
Finnish

Pages 48  
Appendices 4  
Pages of Appendices 4

**Keywords**

supported volunteering, prevention of social exclusion, social inclusion

## Sisältö

1	Johdanto .....	5
2	Hyvinvointi ja osallisuus .....	6
2.1	Hyvinvoinnin määrittely .....	6
2.2	Osallisuuden määrittely .....	7
2.3	Osallisuus ehkäisee syrjäytymistä .....	9
3	Työ- ja toimintakyky .....	11
3.1	Työkyvyn määrittely .....	11
3.2	Toimintakyvyn määrittely .....	11
3.3	Työ- ja toimintakyvyn arvioiminen .....	12
3.4	Heikossa työmarkkina-asemassa oleva henkilö .....	13
4	Vapaaehtoistoiminta .....	14
4.1	Vapaaehtoistoiminnan määrittely .....	14
4.2	Tuetun vapaaehtoistoiminnan määrittely .....	15
4.3	Tuetun vapaaehtoistoiminnan malli .....	16
5	Aiemmat tutkimukset ja opinnäytetyöt .....	17
6	Opinnäytetyön tavoite ja tutkimustehtävä .....	18
6.1	Yhdessä vapaaehtoiseksi – Tuettua vapaaehtoistoimintaa Joensuussa -hanke .....	18
6.2	Opinnäytetyön tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset .....	19
7	Tutkimusmenetelmä ja toteutus .....	20
7.1	Laadullinen tutkimus .....	20
7.2	Teemahaastattelu .....	20
7.3	Teemahaastattelun toteutus .....	21
7.4	Aineistolähtöinen sisällönanalyysi .....	22
8	Tulokset .....	28
8.1	Tuettujen vapaaehtoisten taustat .....	28
8.2	Tuettu vapaaehtoistoiminta .....	29
8.3	Kokemukset hankkeesta .....	31
9	Pohdinta .....	33
9.1	Johtopäätökset .....	33
9.2	Luotettavuus .....	39
9.3	Eettisyys .....	40
9.4	Opinnäytetyön prosessi ja ammatillinen kasvu .....	41
9.5	Jatkotutkimusmahdollisuudet ja hyödynnettävyys .....	43
	Lähteet .....	44

## Liitteet

Liite 1	Teemahaastattelun runko
Liite 2	Saatekirje
Liite 3	Suostumus haastatteluun
Liite 4	Opinnäytetyöprosessi

## 1 Johdanto

Kansalaisareenan, Opintokeskus Siviksen ja Kirkkohallituksen vuonna 2021 teettämässä tutkimuksessa tutkittiin vapaaehtoistoiminnan tekemistä Suomessa. Tutkimukseen vastanneista reilusta tuhannesta suomalaisesta 47 % oli tehnyt vapaaehtoistointaa viimeksi kuluneen vuoden aikana. (Rahkonen 2021.) Tuetun vapaaehtoistoiminnan lähtökohtana on, että vapaaehtoistointa on jokaiselle kuuluva kansalaisoikeus riippumatta ihmisen yksilöllisistä tuen tarpeista.

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää Yhdessä vapaaehtoiseksi – Tuettua vapaaehtoistointia Joensuussa -hankkeen vapaaehtoisten kokemuksia tuetusta vapaaehtoistoinnasta sekä saamastaan tuesta. Hankkeen tavoitteena oli tukea heikommassa työmarkkina-asemassa olevien osallisuutta, hyvinvointia sekä työ- ja toimintakykyä tuetun vapaaehtoistoinnin avulla. Hankkeessa kehitettiin ja jalkautettiin tuetun vapaaehtoistoinnin mallia joensuulaisille järjestöille sekä muille tahoille, jossa tehdään vapaaehtoistointia. Tuettu vapaaehtoistointi tarjoaa mielekästä sisältöä arkeen sellaisille henkilöille, jotka eivät kykene tekemään vapaaehtoistointia itsenäisesti.

Tuettua vapaaehtoistointia on Suomessa tutkittu toistaiseksi vähän. Tämä opinnäytetyö on laadullinen tutkielma, jossa haastateltiin yllä mainittuun hankkeeseen osallistuneita vapaaehtoisia teemahaastattelulla. Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat seuraavat: millaisia kokemuksia vapaaehtoisilla on tuetusta vapaaehtoistoinnasta sekä miten vapaaehtoiset kehittäisivät tuetun vapaaehtoistoinnin mallia.

## 2 Hyvinvointi ja osallisuus

### 2.1 Hyvinvoinnin määrittely

Hyvinvointi on hyvin monimuotoinen ilmiö ja siksi sen määrittely on haastavaa. Hyvinvointitutkimuksia varten hyvinvointia on lähestytty erilaisten hyvinvointiteorioiden kautta. Teoreettinen lähestymistapa vaikuttaa siihen, kuinka hyvinvointia määritellään ja jäsennetään. (Hirvilammi 2015, 21; Kestilä ym. 2019, 121; Koivisto ym. 2010, 11–12.) Esimerkiksi hyvinvoinnin tarveteorioissa hyvinvointi nähdään tilana, jossa ihmisen on mahdollista saada keskeiset tarpeensa tyydytettyä. Tarpeiden täyttämisen päämäärinä on eri teorioissa nähty terveys, autonomia, osallisuus, vapaus tai itsensä toteuttaminen. (Hirvilammi 2015, 29.)

Pohjoismaisissa tutkimuksissa hyvinvointia tarkastellaan usein kolmen ulottuvuuden kautta: elintaso, psykososiaalinen hyvinvointi sekä mielekäs tekeminen tai itsensä toteuttaminen. Jaon taustalla on suomalaisen sosiologi Erik Allardtin hyvinvointiteoria. (Kestilä ym. 2019, 221.) Allardt kuvaa hyvinvointia 'having, loving, being' -kolmijaon avulla, jossa hyvinvoinnin lähtökohtana ovat aineelliset ja aineettomat, inhimilliset perustarpeet, joiden täytyminen on edellytys hyvinvoinnille. (Bardy 2010, 40; Hirvilammi 2015, 31.)

Allardtin hyvinvointiteoriassa 'having' viittaa elintasoon liittyviin tarpeisiin, joiden täyttäminen edellyttää tiettyjen resurssien omistamista tai hallitsemista. Tällaisia elinoloihin vaikuttavia tekijöitä ovat muun muassa toimeentulo, asuminen, koulutustaso, työllisyystilanne ja työolot sekä terveydentila. (Bardy 2010, 40; Hirvilammi 2015, 31; Kestilä ym. 2019, 221.) Lisäksi elinoloihin liittyy biologisen ja fyysisen ympäristön tila, kuten ilman ja veden puhtaus (Bardy 2010, 40; Hirvilammi 2015, 31).

Inhimillisistä perustarpeista 'loving' viittaa tarpeisiin, joiden täytyminen liittyy sosiaalisiin suhteisiin, tunteisiin, kumppanuuteen ja yhteenkuuluvuuteen. Ihmisellä

on emotionaalinen tarve olla yhteydessä toisiin ihmisiin ja kuulua erilaisiin yhteisöihin. Loving-ulottuvuutta hyvinvoinnissa kuvaavat erilaiset yhteisyysuhteet, kuten suhteet perheenjäseniin, sukuun, ystäviin sekä yksilölle merkityksellisiin yhteisöihin. (Bardy 2010, 40; Hirvilammi 2015, 31; Kestilä ym. 2019, 221.)

Being-ulottuvuudella Allardt kuvaa ihmisen tarvetta itsensä toteuttamiseen ja persoonallisuuden kehittämiseen. Tämä hyvinvoinnin osa-alue kattaa osallisuuden omaan ja yhteiseen elämään sekä näihin liittyviin päätöksiin. Lisäksi siihen kuuluu mahdollisuus mielekkääseen työhön ja vapaa-aikaan. Keskeisiä tällä hyvinvoinnin osa-alueella ovat siis myös tekemisen mahdollisuudet (doing). (Bardy 2010, 40; Hirvilammi 2015, 31; Kestilä ym. 2019, 221.)

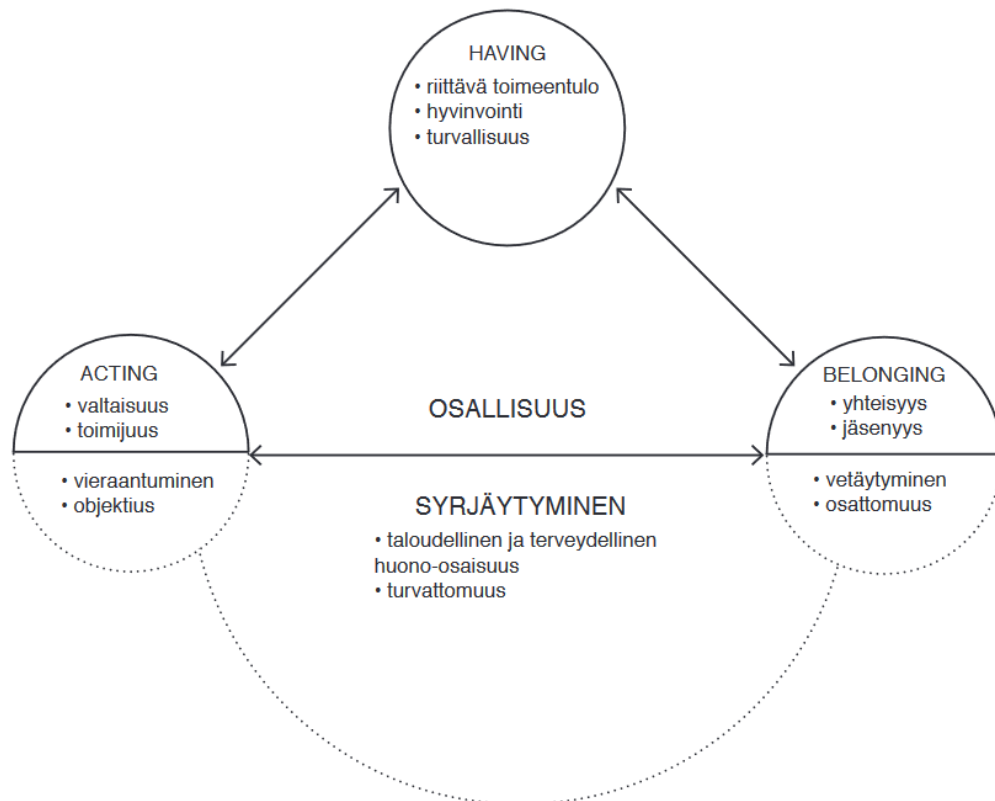
Allardtın esittämä hyvinvoinnin kolmijako heijastelee käsitystä sekä ihmisestä että hyvinvoinnista moniulotteisena: aineellisena, sosiaalisena ja henkisenä. Hyvinvointi edellyttää tarpeiden täyttymistä kaikilla näillä kolmella ulottuvuudella. Toteutuessaan ne ruokkivat toinen toisiaan ja tekevät olemassaoloa mielekkääksi. (Bardy 2010, 40–41; Hirvilammi 2015, 31–32.)

## 2.2 Osallisuuden määrittely

Osallisuus on sateenvarjokäsite, jonka alle mahtuu erilaisia näkökulmia ja lähestymistapoja (Isola ym. 2017, 3; Raivio & Karjalainen 2013, 12). Osallisuus tarkoittaa osallistumista, liittymistä, vaikuttamista, mukaan ottamista ja yhteisyyttä (Isola ym. 2017, 3). Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke Sokra kuvaa osallisuutta kuulumisena sellaiseen kokonaisuuteen, jossa pystyy liittymään erilaisiin hyvinvoinnin lähteisiin ja elämän merkityksellisyttä lisääviin vuorovaikutussuhteisiin (Isola ym. 2017, 3).

Raivio ja Karjalainen (2013, 16–17) kuvaavat osallisuuden edellytyksiä 'having, acting, belonging' -kolmijaon avulla (kuvio 1), joka pohjautuu Allardtın hyvinvoinnin kolmeen ulottuvuuteen. Karjalaisen ja Raivion mukaan osallisuus edellyttää riittäviä aineellisia resursseja, hyvinvointia ja turvallisuutta (having), autonomiaa

ja toimijuutta omaa elämää koskevassa päätöksenteossa (acting) sekä merkityksellisiä ihmissuhteita ja yhteisöllisyyttä (belonging). Osallisuuden ulottuvuuksien vastaparina ovat syrjäytymisen ulottuvuudet. Jos osallisuuden ulottuvuudet eivät täyty, yksilön syrjäytymisriski lisääntyy. (Raivio & Karjalainen 2013, 16–17; Raivio 2018, 101–103.)



**Kuvio 1.** Osallisuus syrjäytymisen vastaparina (Raivio 2018, 103).

Osallisuus ei ole yksilön pysyvä tila tai ominaisuus, vaan sen aste vaihtelee elämäntilanteiden ja -vaiheiden mukaan (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2018, 32). Osallisuus muotoutuu ja muuttuu ihmisen tarpeiden, käytössä olevien resurssien ja toimijuuden edellytysten mukaan. Edellä mainitut resurssit voivat olla aineellisia tai aineettomia hyvinvoinnin lähteitä. Esimerkiksi riittävä toimeentulo, asunto ja ihmisten välinen luottamus ovat hyvinvointia edistäviä resursseja, jotka mahdollistavat myös osallisuutta. Laki, käytännöt ja vallan jakautuminen ohjaavat ja määrittävät, kuinka resursseja jaetaan erilaisten ihmisryhmien välillä. (Koivisto, Isola & Lyytikäinen 2018, 8.)

Osallisuutta voidaan tarkastella kolmella osa-alueella: osallisuutena omassa elämässä, osallisuutena vaikuttamisprosesseissa sekä osallisuutena paikallisessa, yhteisessä hyvässä. Omassa elämässä osallisena ollessaan ihmisellä on yhteys omiin tarpeisiinsa sekä mahdollisuus toteuttaa itseään. Yksilöllisten voimavarojen tunnistaminen ja hyödyntäminen, saatavilla olevat resurssit sekä osallisuutta mahdollistavat rakenteet edesauttavat yksilön osallisuutta omassa elämässään. Osallisuus vaikuttamisprosesseissa on äänensä kuuluville saamista ja vaikuttamista yhteisiin asioihin. Vaikuttamisprosesseissa osallisuutta edistetään luomalla olosuhteita, joissa heikommassa asemassa olevat voivat tuoda kokemuksiaan ja näkemyksiään julki. Kolmas osallisuuden osa-alue, osallisuus yhteisessä hyvässä, tarkoittaa sitä, että ihmisille mahdollistetaan kohtaamisia yhdenvertaisina yhteiskuntaryhmästä tai statuksesta riippumatta. Paikallisesti voidaan järjestää tiloja, tilanteita ja toimintaa, jossa jokaisella on mahdollisuus näyttää osaamistaan, tuoda panoksensa yhteiseen hyvään, luoda vastavuoroisia ihmissuhteita sekä kokea arvostusta ja merkityksellisyyttä. Tällainen toiminta edistää yhteisöllistä hyvinvointia. (Isola ym. 2017, 21, 35, 38; Koivisto ym. 2018, 8.)

### **2.3 Osallisuus ehkäisee syrjäytymistä**

Syrjäytyneellä ihmisellä siteet yhteiskuntaan ovat heikentyneet (Raunio 2006, 9). Syrjäytymisellä tarkoitetaan yksilön tai ryhmän sivuun joutumista sosiaalisista suhteista, vaikuttamisesta ja vallan käytöstä sekä mahdollisuudesta osallistua työhön, kulutukseen ja yhteisölliseen toimintaan (Laine, Hyväri & Vuokila-Oikkonen 2010, 11). Sosiaali- ja terveysministeriön (STM 2022) määritelmän mukaan syrjäytyminen kuvaa yhteiskunnallisen huono-osaisuuden muotoja, jotka heikentävät yksilön mahdollisuuksia osallistua täysipainoisesti yhteiskunnan toimintoihin.

Syrjäytymiselle on mahdollista tunnistaa useita riskitekijöitä. Syrjäytymiseen vaikuttavia tekijöitä voivat olla esimerkiksi matala koulutustaso, köyhyys, työttö-

myys, heikko terveydentila sekä päihde- ja mielenterveysongelmat. Nämä tekijät usein voimistavat toinen toisiaan ja aiheuttavat kasautuvaa huono-osaisuutta. (Eduskunnan tarkastusvaliokunta 2022.)

Syrjäytymisellä voidaan viitata joko syrjäytymiseen johtavaan prosessiin tai syrjäytyneeseen asemaan. Syrjäytyessä yksilön tai ryhmän tilanne muuttuu yhdestä tilanteesta toiseen, paremmasta heikompaan. Se voi tapahtua joko vähittäisenä sivuun joutumisena tai rajuna pudotuksena. Syrjäytynyt asema muodostuu, kun heikko asema yhteiskunnassa vakiintuu pitkäaikaiseksi olotilaksi. Kun syrjäytymistä tarkastellaan aseman ja tilan kautta, ihmiset väistämättä jaetaan normaaleissa elämäntilanteissa oleviin ja syrjässä tai marginaalissa oleviin. Tällaiset jaot synnyttävät stereotyyppisiä ja leimaavia asetelmia. Tieteellisessä keskustelussa on tunnistettu syrjäytyminen-käsitteen käyttöön liittyviä ongelmia, sillä syrjäytymisestä puhuttaessa tarkastelukulma näyttää väijäämättä tuottavan toivottomuutta ja näköalattomuutta. (Laine ym. 2010, 11–13.)

Raivio kuvaa syrjäytymistä ja osallisuutta vastapareina toisilleen (kuvio 1). Syrjäytymisen vastainen työ voidaankin nähdä osallisuuden ja liittymisen vahvistamisena osallisuuden eri ulottuvuuksilla. Esimerkiksi sosiaalisessa kuntoutuksessa asiakkaita tuetaan heille ensisijaisesti kuuluvien etuuksien piiriin ja asumista turvataan (having). Lisäksi heitä rohkaistaan ja kannustetaan osallistumaan ryhmätoimintoihin, joissa on mahdollisuus kokea kuuluvuutta ja jotka kannustavat myös omaehtoiseen harrastamiseen (belonging). Näiden avulla asiakkaan kyvyt ja mahdollisuudet liittyä vaativampiin yhteisöihin, kuten työhön, koulutukseen tai työvalmennukseen, vahvistuvat (acting). (Raivio 2018, 101–104.) Syrjäytyminen ei kuitenkaan ole riippuvainen ainoastaan ihmisestä ja hänen elämäntilanteestaan, vaan syrjäytymisen syyt pohjautuvat pitkälti myös yhteiskunnan eriarvoistaviin käytäntöihin. Tästä syystä syrjäytymisen vastainen työ edellyttää muutoksia myös ihmisen fyysisessä ja sosiaalisessa ympäristössä, lähiyhteisöissä sekä yhteiskunnassa. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2018, 31.)

## **3 Työ- ja toimintakyky**

### **3.1 Työkyvyn määrittely**

Työkykyä voidaan määritellä monenlaisten mallien avulla. Professori Juhani Ilmarinen on kehittänyt Työkykytalo-mallin, jossa on neljä eri kerrosta. Sen kolme alinta kerrosta sisältävät yksilön henkilökohtaisia voimavaroja, joita ovat terveys ja toimintakyky, osaaminen ja arvot sekä asenteet ja motivaatio. Ylimmässä kerroksessa ovat itse työhön liittyvät asiat eli työ, työolot ja johtaminen. Jotta talo pysyy pystyssä, sen kaikkia kerroksia on kehitettävä työelämän aikana. Lisäksi työkykytaloa ympäröivät perheen, sukulaisten ja ystävien muodostamat verkostot sekä yhteiskunnan rakenteet ja säännöt, joilla on myös vaikutusta yksilön työkykyyn. (Työterveyslaitos 2022a.)

Toisaalta työkykyä voidaan myös tarkastella lääketieteellisen työkykymallin, työkyvyn tasapainomallin ja kokonaisvaltaisen tai integroidun työkykymallin kautta. Lääketieteellisessä työkykymallissa ajatellaan työkyvyn olevan terveyttä. Jos työkyky on alentunut, sen on aiheuttanut usein sairaus tai vamma. Työkyvyn tasapainomallissa taas ajatellaan työkyvyllä yksilön voimavarojen ja työn vaatimusten välistä suhdetta. Kun yksilön työkyky on hyvä, silloin hänen toimintakykynsä ja työnsä asettamat fyysiset ja psyykkiset vaatimukset ovat tasapainossa. Kokonaisvaltaisessa tai integroidussa työkykymallissa pyritään huomioimaan kokonaisvaltaisemmin yksilön sen hetkinen tilanne ja muuttuvat ympäristöt, jotka vaikuttavat työkykyyn. (Järvikoski & Härkäpää 2011, 114–117.)

### **3.2 Toimintakyvyn määrittely**

Toimintakyky voidaan jakaa fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen toimintakykyyn, jotka yhdessä mahdollistavat henkilölle suoriutumisen hänelle itselleen merkityksellisistä ja välttämättömistä jokapäiväisistä asioista kotona, työssä ja vapaa-ajalla (Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2022a; Järvikoski & Härkäpää

2011, 92). Fyysinen toimintakyky on yleiskestävyyttä, lihaskuntoa ja liikkeiden hallintakykyä, joiden avulla ihminen kykenee selviytymään arjen tehtävistä fyysisesti. Psykkinen toimintakyky on kognitiivisia taitoja, psykkinisiä voimavaroja ja kestävyyttä, jotka mahdollistavat selviytymisen arjen haasteista ja kriisitilanteista. Sosiaalinen toimintakyky on osallistumista yhteisön ja yhteiskunnan toimintaan, jonka takia tätä osa-aluetta täytyykin tarkastella siinä ympäristössä, jossa toiminta tapahtuu. (Järvikoski & Härkäpää 2011, 92.)

Kun henkilön fyysinen, psykkinen ja sosiaalinen toimintakyky ovat riittäviä, hän kykenee suoriutumaan työelämässä hyvin. On huomioitava kuitenkin, että eri työtehtävät vaativat erilaista toimintakykyä, joten vaatimukset riittävästä toimintakyvystä vaihtelevat työtehtävän mukaan. (Sainio, Koskinen, Martelin & Gould 2010, 60.) Eri ammattilaiset sosiaali- ja terveydenhuollossa arvioivat eri syistä asiakkaan toimintakykyä. Arviointi täytyy suhteuttaa vastaamaan laajuudeltaan kunkin asiakkaan tilannetta. Myös asiakkaan oma mielipide on tärkeää ottaa huomioon toimintakykyä arvioidessa. Esimerkiksi ICF-luokitus auttaa ottamaan huomioon keskeisimmät arvioitavat asiat. (Sainio & Salminen 2022, 261.)

### **3.3 Työ- ja toimintakyvyn arvioiminen**

Työ- ja toimintakyvyn mittaamiseen on kehitetty erilaisia mittareita, joilla voidaan arvioida ja tarkastella työ- ja toimintakykyä. TOIMIA-tietokantaan on koottu työ- ja toimintakyvyn mittaamiseen ja arviointiin erilaisia mittareita, jotka ovat vapaasti käytettävissä asiantuntijoille ja ammattilaisille. Tietokantaan koottuja mittareita on arvioitu, jotta on varmistettu niiden pätevyys, toistettavuus ja käytettävyys. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2022b.)

TOIMIA-tietokannasta löytyy esimerkiksi Kykyviisari®, jota Työterveyslaitos edelleen kehittää, ja se on vapaasti käytettävissä ammattilaisille. Kykyviisarin avulla voidaan monipuolisesti, luotettavasti ja helposti arvioida työikäisten työ- ja toimintakykyä itsearviointimenetelmänä. Kykyviisari on käytössä paikoissa,

joissa on tavoitteena tukea yksilön työkykyä ja työhön osallistumista. (Työterveyslaitos 2022b.) Kykyviisaria on hyödynnetty myös tuetussa vapaaehtoistoiminnassa vapaaehtoisen työ- ja toimintakykyä arvioitaessa. Siitä on ollut hyötyä vapaaehtoisen tilanteen kartoittamisessa ja tulevaisuuden suunnittelussa. Etenkin vapaaehtoiselle itselleen on osoittautunut tärkeäksi saada uutta ymmärrystä tilanteestaan Kykyviisarin kautta. (Brunou 2020, 27.)

### **3.4 Heikossa työmarkkina-asemassa oleva henkilö**

Sosiaali-, terveys- sekä työ- ja elinkeinoalojen yhteisten palvelujen sanastossa heikossa työmarkkina-asemassa olevaa henkilöä kuvataan vaikeasti työllistyväksi henkilöksi. Työllistyminen avoimille työmarkkinoille voi olla vaikeaa esimerkiksi heikentyneen työkyvyn, osaamisen puutteen tai muiden henkilökohtaisten tai ympäristöstä johtuvien syiden takia. Heikossa työmarkkina-asemassa olevia henkilöitä ovat pitkäaikaistyöttömät, osatyökykyiset/vajaakuntoiset työnhakijat, työn ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret, mielenterveys- ja päihdekuntoutujat, maahanmuuttajat sekä vammaiset ja kehitysvammaiset ihmiset. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2020.)

Tilastokeskuksen mukaan Suomessa oli syyskuun 2022 lopussa noin 90 000 pitkäaikaistyötöntä henkilöä ja siitä määrästä Joensuussa 1832 henkilöä (Tilastokeskus 2022a). Pitkäaikaistyöttömäksi henkilöksi määritellään henkilö, joka on ollut yhtäjaksoisesti työttömänä 12 kuukautta tai pidemmän ajan (Tilastokeskus 2022b).

## 4 Vapaaehtoistoiminta

### 4.1 Vapaaehtoistoiminnan määrittely

Vapaaehtoistoinnasta voidaan käyttää erilaisia käsitteitä, joita on esimerkiksi vapaaehtoistyö ja vapaaehtoistoiminta. Tässä opinnäytetyössä käytetään sanaa vapaaehtoistoiminta, koska se kuvaa paremmin vapaaehtoistoiminnan luonnetta. Euroopan parlamentti on määritellyt mietinnössään vapaaehtoistoiminnan olevan toimintaa, jota tehdään ilman palkkaa tai palkkiota, vapaasta tahdosta, toiminta hyödyttää perheen tai ystäväpiirin ulkopuolista osapuolta ja toiminta on kaikille avointa (Euroopan parlamentti 2008).

Jokainen ihmisellä on oikeus olla mukana vapaaehtoistoinnassa omien kykyjen, aikataulujen ja voimavarojen sallimissa puitteissa iästä, asuinpaikasta, sukupuolesta tai muista ominaisuuksista riippumatta. Vapaaehtoistoinnalla on sekä yksilölle että yhteiskunnalle suuri merkitys. Vapaaehtoistoinnin kautta Suomessa pystytään vaikuttamaan moniin yhteiskunnallisiin asioihin. Sen avulla pystytään ehkäistä yksinäisyyttä ja syrjäytymistä, lisätä osallisuutta, edistää taidetta ja kulttuuria, ylläpitää urheiluseuratoimintaa, pitää luonto ja ympäristö puhtaana sekä monin eri tavoin edistää ihmisten ja eläinten hyvinvointia. (Kansalaisareena ry 2022.)

Kansalaisareena, Opintokeskus Siviis ja Kirkkohallitus teettivät vuonna 2021 tutkimuksen liittyen vapaaehtoistoiminnan tekemiseen Suomessa. Tutkimukseen vastasi reilu tuhat suomalaista, joista 47 % oli tehnyt vapaaehtoistoimintaa viimeksi kuluneen vuoden aikana. Tutkimuksen mukaan 83 % vapaaehtoistoinnasta on ollut järjestön, yhdistyksen tai seuran organisoimaa. (Rahkonen 2021.) Tämä tutkimustulos kuvaa hyvin sitä, että vapaaehtoistoimintaa tehdään eniten kolmannella sektorilla ja että vapaaehtoisilla on suuri merkitys monien järjestöjen toiminnan pyörittämisessä.

## 4.2 Tuetun vapaaehtoistoiminnan määrittely

Tuettu vapaaehtoistoiminta on lähtenyt siitä ajatuksesta liikkeelle, että vapaaehtoistoiminta on jokaisen ihmisen kansalaisoikeus. Jokaisella ihmisellä pitäisi olla oikeus mielekkääseen vapaaehtoistoimintaan riippumatta siitä millainen elämäntilanne, terveydentila tai kielitaito hänellä on. Tuettu vapaaehtoistoiminta antaa erityistä tukea tarvitsevalle ihmiselle mahdollisuuden osallistua yhteiskunnan toimintaan. Esimerkiksi kehitysvammaiselle ihmiselle vapaaehtoistoiminta antaa mahdollisuuden kohdata sellaisia ihmisiä, jotka eivät ole hänen omassa yhteisössään. (Laimio 2017, 4.)

Tuetun vapaaehtoistoiminnan onnistuminen vaatii oikeanlaista tukea ja hyvin valittua paikkaa. Tuettuun vapaaehtoistoimintaan tarvitaankin enemmän resursseja kuin perinteiseen vapaaehtoistoimintaan, koska tukea tarvitsevaa vapaaehtoista täytyy perehdyttää, auttaa ja neuvoa enemmän kuin muita. On erityisen tärkeää pohtia, millaiset resurssit vapaaehtoisvoimin pyörivissä yhdistyksissä on erityistä tukea tarvitsevien vapaaehtoisten tukemiseen ja ohjaamiseen. Kaikissa organisaatioissa ei ole välttämättä riittävästi oikeanlaista osaamista, jotta he voisivat mahdollistaa tuetun vapaaehtoistoiminnan tekemisen. (Ansio 2017, 7.)

Suurimmaksi haasteeksi tuetussa vapaaehtoistoiminnassa voi tulla se, että mistä löydetään sopivia vapaaehtoistehtäviä. Helposti saatetaan tarjota vapaaehtoistoimintaa sieltä, missä vapaaehtoisen kaltaiset ihmiset työskentelevät, vaikka vapaaehtoisen halu olisi toimia juuri niissä tavallisissa järjestöissä ja tavallisissa tehtävissä. Tehtäviä voidaankin joutua määrittelemään ja rajaamaan uudelleen sellaisiksi, että enemmän tukea ja ohjausta tarvitse henkilö kykenee niistä suoriutumaan. (Ansio 2017, 6.) Vapaaehtoiselle sopivaa tehtävää kannattaa pohtia henkilön mielenkiinnon kohteiden ja vahvuuksien avulla. Myös tuen muotoa ja määrää on hyvä pohtia yhdessä vapaaehtoisen kanssa, jotta saadaan riittävä tuki vastaamaan tuen tarpeisiin. Tarvittaessa keskusteluun voidaan ottaa mukaan vapaaehtoisen läheisiä. (Herttuainen 2017, 31.)

Tuettua vapaaehtoistoimintaa on kehitetty Tuettu vapaaehtoistoiminta Lahdessa -hankkeessa, jossa on saatu merkittäviä tuloksia siitä, että vapaaehtoistoiminta on lisännyt onnellisuutta, mielekästä tekemistä, sisältöä sekä rytmiä vapaaehtoisten elämässä. Hankkeeseen osallistuneet ovat kertoneet, että vapaaehtoistoiminta on ollut oivallinen toimintakenttä heille, kun suuntautuminen opiskelutai työelämään on tuntunut vielä liian suurelta askeleelta. Toiminta on antanut heille onnistumisen kokemuksia ja uskoa siihen, että heidän voimavaransa ja osaaminen kantavat. (Brunou 2020, 48–49.)

### **4.3 Tuetun vapaaehtoistoiminnan malli**

Tuetun vapaaehtoistoiminnan mallia on kehitetty alun perin Tuettu vapaaehtoistoiminta Lahdessa -hankkeessa, joka oli käynnissä Lahden Diakonialaitoksella vuosina 2018–2020 (Työ- ja elinkeinoministeriö 2022a). Lahdessa kehitetyn mallin pohjalta Yhdessä vapaaehtoiseksi – Tuettua vapaaehtoistoimintaa Joensuussa -hankkeessa kehitettiin mallia käytettäväksi Joensuun seudulla sopivaksi. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2022b).

Tuetun vapaaehtoistoiminnan yksilövapaaehtoisuuden malli perustuu kolmeen eri tapaamiseen prosessin aikana sekä väli- ja loppuarviointiin. Ensimmäisessä tapaamisessa on tavoitteena luoda luottamuksellinen ja tuttavallinen ilmapiiri työskentelylle alkukartoitusta tehden. Alkukartoituksessa selvitetään henkilön tilanne, kiinnostuksen kohteet, aiempi osaaminen ja kokemukset sekä mahdolliset tuentarpeet työskentelyyn. (Kotikartanoyhdistys ry 2021.)

Toisella tapaamisella mietitään yhdessä vapaaehtoisen kanssa mahdollisia vapaaehtoistoimintapaikkoja, valitaan mielekäs paikka ja otetaan sinne yhteyttä ja sovitaan mahdollisesti tutustumisesta paikkaan. Kolmannella tapaamisella vapaaehtoinen aloittaa vapaaehtoistehtävässään joko itsenäisesti tai yhdessä työntekijän kanssa. Yhteisiä kertoja työntekijän kanssa voi olla 1–3 kertaa riippuen vapaaehtoisen tuen tarpeesta. (Kotikartanoyhdistys ry 2021.)

Kolmen kuukauden kuluttua siitä kun vapaaehtoinen on aloittanut vapaaehtoistehtävässä, pidetään väliarviointi. Siinä kartoitetaan kokemukset vapaaehtoistoinnasta sekä toiminnan tulokset. Myös ennen väliarviointia vapaaehtoisella on mahdollisuus saada puhelimitse tai kasvotusten keskustelutukea vapaaehtoisuuden onnistumisen takaamiseksi. Tarvittaessa voidaan etsiä uusi vapaaehtoistehtävä tai -paikka. (Kotikartanoyhdistys ry 2021.)

Tuetun vapaaehtoistoiminnan mallissa on tavoitteena, että asiakkuus kestäisi maksimissaan 12 kuukautta. Asiakkuuden päättyessä tehdään loppuarviointi. Loppuarvioinnin tarkoituksena on kartoittaa henkilön kokemukset ja toiminnan tulos vapaaehtoistoinnasta. Tuetun vapaaehtoistoiminnan prosessin tavoitteena on, että vapaaehtoinen kykenee jatkamaan itsenäisesti ilman erityistä tukea valitsemassaan paikassa vapaaehtoistointaa. (Kotikartanoyhdistys ry 2021.)

## **5 Aiemmat tutkimukset ja opinnäytetyöt**

Tuettua vapaaehtoistointia on aiemmin käsitelty opinnäytetöissä melko vähän. Lehikoisen (2020) opinnäytetyössä aiheena on ”Vapaaehtoistointa on kansalaisoikeus – Erityisryhmien motiivit tuetussa vapaaehtoistoinnassa”. Opinnäytetyössä selvitettiin tuettuun vapaaehtoistointaan osallistuneiden kokemuksia laadullisen tutkimusmenetelmän avulla. (Lehikoinen 2020.) Eskelinen ja Skantz (2018) ovat tehneet opinnäytetyönsä aiheenaan ”Ystävyden lähettiläs – Tuetun vapaaehtoistojen motiivit ja tuen tarpeet”. He ovat tutkineet itseohjautuvuusteorian kautta sitä, miten Ystävyden lähettiläs -kurssille osallistuneet, erityistä tukea tarvitsevat aikuiset kokevat tulevina vapaaehtoistoinijoina oman motivaationsa ja tuen tarpeensa. Opinnäytetyössä kävi ilmi, että tuetun vapaaehtoistoininnan tarjoamaa potentiaalia ei osata vielä hyödyntää tarpeeksi. (Eskelinen & Skantz 2018.)

Suomalaisia tutkimuksia ei tuetusta vapaaehtoistoiminnasta vielä ole, ja maailmallakin aiheesta löytyy verrattain vähän tutkimustietoa siinä mielessä, mitä tuetulla vapaaehtoistoiminnalla Suomessa tarkoitetaan. Wicki ja Meier (2016) ovat tutkineet tuettua vapaaehtoistoimintaa Sveitsissä kehitysvammaisten osallisuuden näkökulmasta. Vapaaehtoisena toimiminen mahdollistaa kehitysvammaiselle yhteiskunnallista osallisuutta, mutta tutkimukset ovat osoittaneet, että tämä ihmisryhmä osallistuu harvoin vapaaehtoistoimintaan. Tutkimuksessa on haastatteluiden pohjalta kehitetty tuetun vapaaehtoistoiminnan mallia, jonka avulla voidaan tunnistaa vapaaehtoisen tuen tarpeita ja tukea kehitysvammaisia yhtä lailla muun väestön kanssa vapaaehtoistoimintaan. Wicki ja Meier toteavat tutkimuksessaan, että tulevaisuudessa tuetun vapaaehtoistoiminnan mallin toimivuutta tulisi tutkia laajemmin. (Wicki & Meier 2016.)

Osallisuuden lisäksi vapaaehtoistoiminta edistää vapaaehtoisten hyvinvointia. Isossa-Britanniassa toteutetussa pitkittäistutkimuksessa seurattiin 18 vuoden ajan vapaaehtoistoiminnan vaikutusta lähes 70 000 vapaaehtoisen subjektiiviseen hyvinvointiin. Tutkimustulokset osoittivat, että vapaaehtoistoiminta vaikuttaa positiivisesti koettuun hyvinvointiin riippumatta siitä, millainen koettu hyvinvointi on ennen vapaaehtoistoiminnan aloittamista. Tutkimuksen mukaan ne ihmiset, jotka olivat kuluneen vuoden aikana tehneet vapaaehtoistoimintaa, olivat tyytyväisempiä elämäänsä ja arvioivat hyvinvointinsa paremmaksi kuin muut tutkimukseen osallistujat. (Lawton, Gramatki, Watt & Fujiwara 2021.)

## **6 Opinnäytetyön tavoite ja tutkimustehtävä**

### **6.1 Yhdessä vapaaehtoiseksi – Tuettua vapaaehtoistoimintaa Joensuussa -hanke**

Opinnäytetyön toimeksiantajana oli Kotikartanoyhdistys ry. Opinnäytetyö toteutettiin Yhdessä vapaaehtoiseksi – Tuettua vapaaehtoistoimintaa Joensuussa -hankkeessa, joka oli Kotikartanoyhdistys ry:n hallinnoima hanke ja Joensuun

Setlementti ry oli mukana hankkeen osatoteuttajana. Hanketta rahoitti Euroopan sosiaalirahasto. Hanke alkoi syyskuussa 2021 ja päättyi huhtikuussa 2023. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2022b.)

Yhdessä vapaaehtoiseksi – Tuettua vapaaehtoistoimintaa Joensuussa -hankkeen tavoitteena oli tukea heikommassa työmarkkina-asemassa olevien osallisuutta, hyvinvointia sekä työ- ja toimintakykyä tuetun vapaaehtoistoiminnan avulla. Hankkeessa keskityttiin erityisesti 16–29-vuotiaisiin henkilöihin, mutta hankkeen kohderyhmää olivat 16–54-vuotiaat. Hankkeessa kehitettiin ja jalkautettiin tuetun vapaaehtoistoiminnan mallia joensuulaisille järjestöille ja muille tahoille, jotka toteuttavat vapaaehtoistoimintaa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2022b.)

## **6.2 Opinnäytetyön tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset**

Opinnäytetyön tutkimustehtävänä oli selvittää vapaaehtoisten kokemuksia tuetusta vapaaehtoistoiminnasta sekä heidän saamastaan tuesta Yhdessä vapaaehtoiseksi – Tuettua vapaaehtoistoimintaa Joensuussa -hankkeessa. Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa toimeksiantajalle tietoa siitä, kuinka Joensuuhun jalkautettavaa tuetun vapaaehtoistoiminnan mallia voidaan vielä kehittää vapaaehtoisten kokemusten pohjalta. Toimeksiantaja hyödynsi opinnäytetyöstä saatuja tietoja hankkeen loppuraportissa.

Opinnäytetyön tutkimuskysymyksiä olivat

- 1) Millaisia kokemuksia vapaaehtoisilla on tuetusta vapaaehtoistoiminnasta?
- 2) Miten vapaaehtoiset kehittäisivät tuetun vapaaehtoistoiminnan -mallia?

## 7 Tutkimusmenetelmä ja toteutus

### 7.1 Laadullinen tutkimus

Laadullinen tutkimus on usein kuvailevaa tutkimusta, jonka avulla pyritään muodostamaan ymmärrystä ja syvällistä näkemystä tutkittavasta ilmiöstä. Määrällisestä tutkimuksesta poiketen tutkittavaa ilmiötä ei välttämättä tunneta kovin hyvin eikä siitä ole teorioita tai malleja, joiden pohjalta pyrittäisiin tekemään yleistyksiä. (Kananen 2017, 32–33.) Laadullisessa tutkimuksessa tarkasteltavaa ilmiötä pyritään ymmärtämään tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden näkökulmasta. Tällöin tutkija on kiinnostunut tutkittavien henkilöiden yksilöllisistä kokemuksista, ajatuksista ja tunteista sekä tutkittavalle ilmiölle annetuista merkityksistä. (Juuti & Puusa 2020a, Johdanto.) Laadullisessa tutkimuksessa tavoitteena ei ole totuuden selvittäminen ilmiöstä, vaan kokemusten ja käsityksien sekä niiden merkityksien näkyväksi tuominen (Vilkkä 2021, luku 5.)

Laadullisen opinnäytetyön avulla selvitettiin vapaaehtoisten kokemuksia tuetusta vapaaehtoistoiminnasta sekä sen merkityksestä vapaaehtoiselle itselleen. Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa tietoa vapaaehtoisten kokemuksista ja tuen tarpeista, joiden pohjalta tuetun vapaaehtoistoiminnan mallia olisi mahdollista kehittää. Myös vapaaehtoisten suhteellisen pieni määrä ohjasi laadullisen aineiston keräämiseen, sillä aineiston tuottamiseen osallistuvien vapaaehtoisten määrä olisi ollut liian pieni aiheen määrälliseen tarkasteluun.

### 7.2 Teemahaastattelu

Haastattelu on joustava tutkimusmenetelmä, joka tutkijalle mahdollisuuden suunnata tiedonhankintaa haastattelutilanteessa sekä saada esiin motiiveja, joita vastausten taustalla on. Haastattelu sopii hyvin käytettäväksi silloin, kun halutaan tutkia vähän kartoitettuja asioita tai ilmiöitä, joissa vastausten suuntaa

on vaikeaa tietää etukäteen. Haastattelu mahdollistaa vastausten selventämisen ja syventämisen lisäkysymysten ja perusteluiden pyytämisen avulla. Kyseeseen verrattuna haastattelussa kieltäytymisprosentti on usein pienempi, ja näin saadaan edustavampi otos. Tutkimusmenetelmänä haastattelussa haasteena on haastatteluaineiston analysointi, tulkinta ja raportointi, joihin ei ole valmiita ”malleja”. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 34–36.) Opinnäytetyön aineiston keruumenetelmäksi valikoitui yksilöhaastatteluina toteutetut teemahaastattelut, koska Yhdessä vapaaehtoiseksi -hankkeen vapaaehtoisista muodostuva haastateltavien kohderyhmä oli rajallinen. Lisäksi opinnäytetyön aineiston tuottamiseen halettiin motivoitua mahdollisimman useita vapaaehtoisia kertomaan henkilökohtaisista kokemuksistaan.

Teemahaastattelulle on ominaista, että haastattelu etenee etukäteen valittujen teemojen varassa tiettyjen yksityiskohtaisten kysymysten sijaan (Hirsjärvi & Hurme 2010, 47–48; Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 3.1.1). Teemat pohjautuvat tutkittavasta ilmiöstä etukäteen koostettuun tietoon ja esitetyillä kysymyksillä pyritään saamaan merkityksellisiä vastauksia tutkimuksen tarkoituksen ja tutkimustehtävien mukaisesti (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 3.1.1). Esitettävien kysymysten sanamuoto ja järjestys voivat vaihdella, ja ne tarkentavat ja syventävät tarpeen mukaan haastateltavien vastauksia valituista teemoista. Teemahaastattelu korostaa haastateltavien subjektiivista elämysmaailmaa ja heidän omia määritelmiään tilanteista. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 47–48; Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 3.1.1.)

### **7.3 Teemahaastattelun toteutus**

Tässä opinnäytetyössä käytettiin aineistonkeruumenetelmänä teemahaastattelua, jonka pohjaksi suunniteltiin teemahaastattelurunko (liite 1). Haastattelurunkoa mietittiin yhdessä hankkeen työntekijöiden kanssa, jotta haastattelussa osattiin kysyä asioita, joita hankkeessa voidaan hyödyntää. Ennen varsinaisia haastatteluita tehtiin ehdotus haastattelurungosta, josta hankkeen työntekijät antoivat palautetta. Haastattelurunkoa muokattiin toimeksiantajan palautteen

perusteella. Yhdelle vapaaehtoiselle tehtiin esihaastattelu, jonka jälkeen haastattelurunko todettiin toimivaksi ja sille ei ollut tarvetta tehdä enää muutoksia. Hyödynsimme opinnäytetyössä myös esihaastattelun aineistoa. Haastatteluissa edettiin haastattelurungon mukaan ja käytiin jokainen kysymys huolellisesti läpi haastateltavien kanssa.

Ennen teemahaastatteluiden aloittamista tehtiin toimeksiantajan Kotikartanoyhdistys ry:n kanssa toimeksiantosopimus ja tutkimuslupahakemus. Haastattelujen yhteydessä pyysimme haastateltavia lukemaan saatekirjeen (liite 2) ja allekirjoittamaan suostumuksen haastatteluun sekä haastattelussa saatujen tietojen käyttöön opinnäytetyössä (liite 3). Suostumuslomakkeessa kerrottiin saateteksissä, mihin tarkoitukseen tietoa kerätään, miten saatua tietoa käytetään sekä kuinka haastateltavien yksityisyys huomioidaan opinnäytetyössä.

Opinnäytetyötä varten haastateltiin viittä hankkeeseen osallistunutta nuorta aikuista, jotka hankkeen työntekijät pyysivät meille haastateltaviksi. Haastattelut toteutettiin maaliskuun 2023 aikana Joensuussa kasvotusten haastateltavien kanssa. Haastattelut olivat 30–45 minuutin pituisia. Haastatteluissa otettiin huomioon haastateltavien yksityisyys ja huolehdittiin, että haastattelua ei ollut kuulemassa asianosattomia henkilöitä. Haastattelut nauhoitettiin haastatteluaineiston analysoimista varten. Pelkän havainnoinnin, tilanteessa tehtyjen muistiinpanojen ja muistin varassa tehty analyysi heikentää tutkimuksen yksityiskohtaisuutta ja voi aiheuttaa todennäköisemmin vääriä tulkintoja (Vatanen 2020, Vuorovaikutusaineistot).

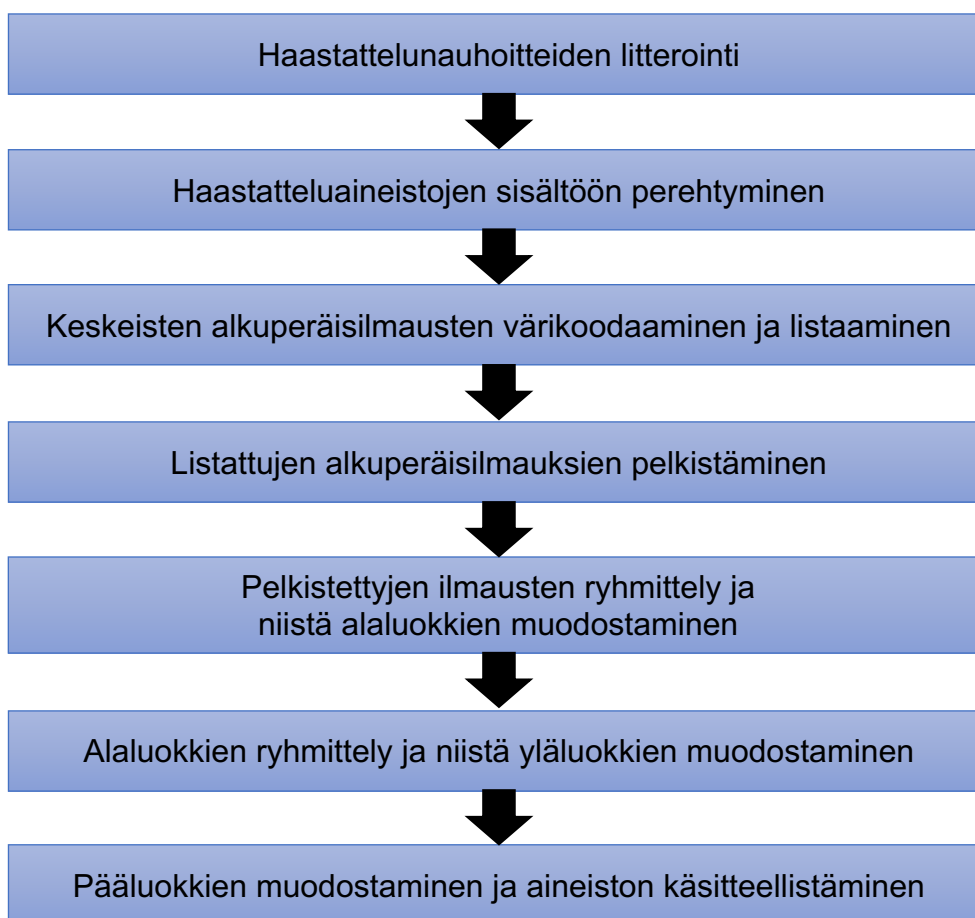
#### **7.4 Aineistolähtöinen sisällönanalyysi**

Ennen aineiston analysointia haastatteluaineisto litteroidaan eli nauhoitettu haastattelu muutetaan kirjalliseen muotoon. Opinnäytetyössä oltiin kiinnostuneita haastatteluiden puhutusta sisällöstä, jolloin sisällönanalyysia varten litteroidaan yleensä sanatarkasti kaikki puhuttu samoin kuin kaikki puheenpiirteet,

joita analysoitavan ongelman kannalta pidetään keskeisinä (Ruusuvuori & Nikander 2017, 427, 430). Haastattelunauhoituksista litteroitiin haastattelukysymyksien ja tutkimuskysymyksien kannalta oleelliset kohdat sanatarkasti. Litteroitua tekstiä muodostui viidestä haastattelusta yhteensä 43 sivua (fontti Arial, fonttikoko 12 ja riviväli 1,5). Kun aineisto oli litteroitu, siirryttiin seuraavaksi sisällön analysointiin.

Laadullisella analyysillä tarkoitetaan aineiston tiivistämistä ja saattamista käsitteelliseen tai teoreettiseen muotoon (Günther, Hasanen & Juhila 2022). Analyysin tarkoituksena on saattaa aineisto sanalliseksi ja selkeäksi kuvaukseksi tutkittavasta ilmiöstä. Aineistolähtöisessä analyysissä tutkimusaineistosta luodaan teoreettinen kokonaisuus hyödyntämällä aineistosta nousevia analyysiyksikköjä, jotka ovat tutkimustehtävän mukaisesti aineistosta muodostuvia sanoja tai ajatuskokonaisuuksia. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luvut 4.2, 4.4.3.)

Sisällönanalyysillä pyritään saamaan aineiston pohjalta kuvaus tutkittavasta ilmiöstä tiivistetyssä ja selkeässä muodossa, kadottamatta aineiston sisältämää informaatiota. Sisällönanalyysin avulla tutkimusaineisto järjestetään johtopäätöksiä varten, eikä järjestetty aineisto ilman johtopäätöksiä muodosta tutkimustuloksia. Analyysin tarkoituksena on luoda hajanaisesta aineistosta mielekästä ja yhtenäistä informaatiota, josta voidaan tehdä selkeitä ja luotettavia johtopäätöksiä. Aineisto hajotetaan osiin, käsitellään ja kootaan uudeksi, loogiseksi kokonaisuudeksi. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 4.4.3.) Opinnäytetyön haastatteluaineiston analysoinnissa käytettiin aineistolähtöistä sisällönanalyysia, koska haluttiin saada käsitys vapaaehtoisten haastatteluissa esiin nousseista kokemuksista sekä niitä yhdistävistä ja erottavista tekijöistä. Aineistolähtöinen analyysi auttoi muodostamaan kokonais kuvaa haastatteluaineistosta ja mahdollisti luotettavampien tulkintojen tekemisen haastateltujen kokemuksista tuetusta vapaaehtoistoiminnassa ja sen kehittämistarpeista. Aineiston analysoinnin etenemistä on kuvattu kuviossa 2.



**Kuvio 2.** Aineistolähtöisen sisällönanalyysin eteneminen (Tuomi & Sarajärvi 2018, 123 mukaillen).

Aineistolähtöinen sisällönanalyysi tapahtuu kolmen vaiheen kautta, joita ovat aineiston redusointi, klusterointi ja abstrahointi. Aluksi aineisto pelkistetään eli redusoidaan, jolloin aineistosta karsitaan tutkimukselle epäolennainen tieto pois tiivistämällä tai pilkkomalla aineistoa. Tutkimuskysymykseen vastaavat alkuperäisilmaisut värikoodataan aineistosta, listataan ja muutetaan pelkistetyimmiksi ilmauksiksi. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 4.4.3.)

Redusoinnin jälkeen aineiston ilmauksia ryhmitellään ja luokitellaan eli klusteroidaan. Koodatut alkuperäisilmaukset käydään läpi ja etsitään samankaltaisuuksia sekä eroavaisuuksia kuvaavia ilmauksia. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku

4.4.3.) Teemoitellessa tutkimusaineistoa tulee muistaa, että teemat muodostuvat aina haastatteluaineistosta analyysin pohjalta eivätkä ole sama asia kuin haastattelun teemat (Juhila 2022, Teemoittelu).

Pelkistetyt samankaltaiset käsitteet ryhmitellään luokiksi ja nimetään sisältöä kuvaavalla käsitteellä. Tämän jälkeen pelkistetyt ilmaukset ryhmitellään alaluokiksi, alaluokat edelleen yläluokiksi ja yläluokat pääluokiksi, joskus myös yhdistäviksi luokiksi. Abstrahointi tarkoittaa käsitteellistämistä: alkuperäiset ilmaukset käsitteellistetään teoreettisiksi käsitteiksi ja johtopäätöksiksi jatkamalla luokkien yhdistelyä niin kauan kuin se on mahdollista. Johtopäätösten avulla tutkija pyrkii ymmärtämään asioiden merkityksiä tutkittavalle teoriaan peilaten. Abstrahoinnissa empiirinen aineisto yhdistetään teoreettisiin käsitteisiin ja tuloksissa näistä esitetään malli, käsitejärjestelmä, käsitteet tai aineistoa kuvaavat teemat. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 4.4.3.)

Aineiston analyysi aloitettiin värikoodaamalla aineistosta alkuperäisilmauksia, jotka olivat oleellisia ottaa mukaan. Alkuperäisilmaukset koottiin Word-tiedostoon taulukkoon, johon alettiin pelkistämään alkuperäisiä ilmaisuja (taulukko 1).

<b>Alkuperäinen ilmaisu</b>	<b>Pelkistetty ilmaisu</b>
”(Hankkeen työntekijä) oli oliko se kaks vai kolme ensimmäistä kertaa nii kävi miun mukana siellä kattomassa. Ja sitte ku miusta tuntu että nyt voin mennä itekki nii sit mie vaan sanoin että vois kokkeilla ite mennä.”	Hankkeen työntekijän tuki vapaaehtoistoimintaa aloittaessa
”Minnuu kiinnosti kokkeilla erilaista vapaaehtoistoimintaa. Että tai on jo kiinnostanu pitkään se vapaaehtoistoiminta. Nii se sai minut lähtemmään mukkaan siihen.”	Motivaatio lähteä mukaan vapaaehtoistoimintaan
”Ei oikeestaan, mä lähin aika tälle ilman mitään muita odotuksia, että kun sais itelleen sitä kuormitusta kasvatettuu. Ilman odotuksia, mutta positiivisesti yllättynyt.”	Vapaaehtoisen odotukset hankkeesta
”Ihan on ollut sujuvaa ja aika helppoo. Mukavia ihmisiä, olen tykännyt kyllä.”	Yhteistyön sujuvuus ja helppous hankkeen työntekijöiden kanssa

**Taulukko 1.** Esimerkkejä aineiston pelkistämisestä.

Sen jälkeen pelkistetyt ilmaisut kopioitiin toiseen taulukkoon ja lajiteltiin aakkosittain, jotta niitä olisi helpompi hahmottaa. Tämän jälkeen pelkistettyjä ilmaisuja lajiteltiin alaluokkien alle. Alaluokkia muodostui yhteensä 47 (taulukko 2).

<b>Pelkistetyt ilmaisut</b>	<b>Alaluokka</b>
Hanke mahdollistanut kokeilla erilaista vapaaehtoistoimintaa	Hankkeen merkitys vapaaehtoiselle
Hanke rohkaissut eteenpäin itsensä araksi kokenutta vapaaehtoista	
Hankkeen loppumisen vaikutus uuden vapaaehtoistoiminnan aloittamiseen tulevaisuudessa	
Hankkeen merkitys ohjautua muualle vapaaehtoistoimintaan	
Tuetun vapaaehtoistoiminnan hanke tuomassa sisältöä ja rutiineja arkeen	
Tuetun vapaaehtoistoiminnan merkitys tehdä vapaaehtoistoimintaa tulevaisuudessa	
Tulevaisuudessa helpompi lähteä vapaaehtoistoimintaan	
Hankkeen vaikutus tehdä tulevaisuudessa vapaaehtoistoimintaa	
Onnistunut vapaaehtoistoiminnan aloitus hankkeen kautta	

**Taulukko 2.** Esimerkki alaluokan muodostamisesta.

Alaluokkien muodostamisen jälkeen alaluokat kopioitiin toiseen taulukkoon yläluokkien muodostamista varten. Yläluokkia muodostui yhteensä 14 (taulukko 3).

<b>Alaluokat</b>	<b>Yläluokka</b>
Hankkeen merkitys vapaaehtoiselle	Tuetun vapaaehtoistoiminnan merkitys
Hankkeen merkitys tulevaisuuden suunnitelmiin	
Tuen merkitys vapaaehtoiselle	
Tuetun vapaaehtoistoiminnan merkitys	
Vapaaehtoistoiminnan anti	
Vapaaehtoistoiminnan merkitys	

**Taulukko 3.** Esimerkki yläluokan muodostamisesta.

Yläluokkien muodostamisen jälkeen yläluokat kopioitiin uuteen taulukkoon pääluokkien muodostusta varten. Pääluokkia muodostui yhteensä 3 (taulukko 4).

<b>Yläluokat</b>	<b>Pääluokat</b>
Tuetut vapaaehtoiset	Tuettujen vapaaehtoisten taustat
Vapaaehtoisen motivaatio	
Vapaaehtoisen toiveet	
Vapaaehtoisen tuen tarpeet	
Tuetun vapaaehtoistoiminnan merkitys	Tuettu vapaaehtoistoiminta
Vapaaehtoisena toimiminen	
Vapaaehtoistoiminnan aloittaminen	
Vapaaehtoistoiminnan moninaisuus	
Hankkeen tiedottaminen	Kokemukset hankkeesta
Kohtaamisen merkitys	
Kokemukset hankkeesta	
Kokemukset saadusta tuesta	
Yhteistyö hankkeessa	
Yksilöllisyyden huomioiminen	

**Taulukko 4.** Pääluokkien muodostus.

Pääluokkien muodostamisen jälkeen haastatteluista nousseita tuloksia alettiin kokomaan pääluokkien alle. Tulosten auki kirjoittamista helpottamiseksi tehtiin vielä erillinen tiedosto, johon koottiin pääluokkien alle kyseiseen pääluokkaan kuuluvat alaluokat, jotta niihin liittyvä sisältö oli helpompi kerätä.

## 8 Tulokset

### 8.1 Tuettujen vapaaehtoisten taustat

Yhdessä vapaaehtoiseksi – Tuettua vapaaehtoistoimintaa Joensuussa -hankkeen kohderyhmänä oli heikommassa työmarkkina-asemassa olevat 16–29-vuotiaat henkilöt (Työ- ja elinkeinoministeriö 2022b). Haastatteluissa kävi ilmi, että hankkeeseen osallistuneiden henkilöiden elämäntilanteissa oli taustalla sairautta, työttömyyttä, mielenterveyden haasteita ja eläkkeellä olemista. Useimmat haastateltavista kertoivat, että eivät kokeneet opiskelu- tai työelämään hakeutumista itselleen tällä hetkellä ajankohtaisena. Yksi haastateltavista kertoi, että oli saanut hankkeen myötä apua opiskelu- tai työelämään hakeutumiseen ja aikoi lähitulevaisuudessa hakea opiskelemaan.

Haastateltavat kertoivat lähteneensä vapaaehtoistoimintaan mukaan erilaisista syistä, joita oli muun muassa halu saada sisältöä elämään, kokeilla erilaista vapaaehtoistoimintaa, nähdä muita ihmisiä ja tehdä mielekästä vapaaehtoistoimintaa. Yksi haastateltavista kertoi halunneensa lisätä kuormituskykyään mielenterveyskuntoutujana ja koki vapaaehtoistoiminnan olevan hyvä keino siihen. Useat haastateltavat kertoivat haluavansa jatkaa vapaaehtoistoimintaa myös hankkeen toiminnan päätyttyä.

Haastateltavilla tuli ilmi erilaisia asioita, jotka olivat estäneet heitä aiemmin lähtemään mukaan vapaaehtoistoimintaan. Esteeksi oli noussut muun muassa tiedon puute vapaaehtoistoiminnasta, vapaaehtoistoiminnan huono ajankohta ja kynnys jatkaa vapaaehtoistoimintaa tauon jälkeen.

*”Hankalahan sitä on alottaa jos ei oo niinkun, jos ei kuule keneltäkään.”*  
H2

Haastateltavat kertoivat saaneensa tukea hankkeen työntekijöiltä erityisesti vapaaehtoistoiminnan aloittamiseen ja suunnitteluun. Yksi haastateltava kertoi

saaneensa tukea myös omassa elämäntilanteessa tapahtuneeseen muutokseen, joka vaikutti vapaaehtoistoiminnan tekemiseen. Yksi haastateltavista oli kokenut, että olisi tarvinnut enemmän tukea vapaaehtoistoiminnan aloittamiseen, mutta hän ei ollut osannut sanoittaa tarvettaan tuelle. Eräs haastateltava taas oli kokenut, ettei olisi lähtenyt mukaan vapaaehtoistointaan ilman hankkeen tarjoamaa tukea.

*”Mut joo, ehkä oisin tarvinnu enemmän tukkee, mut en ite osannu asiasta sanoo, eikä sit osannu varmaan [hankkeen työntekijäkään] lukee, että kaipaisin enemmän tukea.” H3*

*”...se on ollut tärkeätä minulle, että kun minähän oon muutenkin semmoinen arkeliini lähtemään yhtään mihinkään, ja varsinkaan jos pitäis jotain juttua itekseen ruveta tekemään, niin ei niinkun tuu mitään. Että sen takii [hankkeen työntekijästä] on tullut tosi iso tuki, että hän on niinkun ollu mukana ja apuna\_\_ et ei oo niin kun semmoista, että ois missään hetkessä tuntunut että oisin jäänyt itekseen.” H5*

## 8.2 Tuettu vapaaehtoistointa

Tuetussa vapaaehtoistoinnassa keskeinen piirre on vapaaehtoistoiminnan yksilöllisyys sekä vapaaehtoisen toiveiden ja erityistarpeiden huomioiminen vapaaehtoistoinnassa. Yhdessä vapaaehtoiseksi – tuettua vapaaehtoistointa Joensuussa -hankkeessa vapaaehtoistointa oli mahdollista tehdä ohjatussa ryhmässä tai yksilövapaaehtoisena. Vapaaehtoisena toimimisen säännöllisyys vaihteli haastateltavilla oman jaksamisen ja kiinnostuksen mukaan satunnaisesta ryhmään osallistumisesta viikoittaiseen vapaaehtoistointaan.

Haastateltavien puheista kävi ilmi vapaaehtoisena toimimisen monet mahdollisuudet: vapaaehtoistointana ohjattiin muun muassa kädentaitoryhmää, toimittiin järjestössä ryhmätoiminnassa avustajana, tehtiin siivoustyötä itselle tutussa järjestössä sekä leivottiin yhdessä tai yksin jonkin paikallisen järjestön tarpeisiin. Eräs haastateltavista kertoi osallistuvansa hankkeen työntekijän ohjaamaan Hy-

vis-ryhmään, jossa eri kerroilla tehtiin eri järjestöjen tarpeisiin vapaaehtoistoimintaa, esimerkiksi yhdellä kerralla valmistettiin keppihevosiä erään järjestön kesäleirille. Yksi haastateltavista suunnitteli oman askarteluryhmän pitämistä yhteistyössä seurakunnan kanssa. Eräälle haastateltavalle vapaaehtoistoiminnan toteuttaminen oli mahdollistettu omasta kotoaan käsin, jossa hän sai työntekijän tuomista aineksista leipoa eräälle järjestölle laskiaispullia. Yksi haastateltavista kertoi käyneensä ilman hankkeen ohjausta järjestössä, jossa hän ensin osallistui ryhmätoimintaan, mutta myöhemmin rohkaistui toimimaan myös ryhmävastustajan roolissa.

Saadulla tuella oli suuri merkitys vapaaehtoistoiminnan aloittamisessa: neljä viidestä haastateltavasta koki, ettei todennäköisesti olisi aloittanut vapaaehtoisena toimimista ilman hankkeelta saamaansa tukea. Syiksi kerrottiin muun muassa haasteet sopivan vapaaehtoistoiminnan löytämisessä, arkuus ja liian suuri kynnys aloittaa yksin vapaaehtoistoimintaa sekä kiinnostuksesta huolimatta aikaansaamattomuus etsiä vapaaehtoispaikkaa. Vapaaehtoistoiminnan aloittamisessa tärkeää oli riittävän matala kynnys lähteä uuteen toimintaan mukaan.

Haastateltavat kertoivat vapaaehtoistoiminnan tuoneen ajanvietettä ja mielekästä tekemistä arkeen. Vapaaehtoistoiminta lisäsi sosiaalisia kontakteja ja toimi voimavarana, joka lisäsi jaksamista arkeen.

*”Että kun asuu yksin, niin näkee ihmisiä ja sitte ku tota niin muutenkin ku se on sellaista mielekästä vapaaehtoistyötä. Tykkään, sinne on kiva mennä. Niin kyllä se sitten antaa voimia sitte iltaankin ja seuraaviin päiviin.” H1*

Lisäksi useammat haastateltavat kertoivat, että vapaaehtoistoiminta on lisännyt rohkeutta toimia ihmisten kanssa ja tuonut luottamusta omaan osaamiseen.

*”...on tää siis semmoista hyvää itseluottamusboostia antanut.” H4*

Tuettu vapaaehtoistoiminta koettiin merkityksellisenä ja sitä toivottiin pysyväksi toimintamuodoksi Joensuuhun. Kahdessa haastattelussa nousi keskustelua

siitä, että haastateltavat kokivat yli 30-vuotiaiden työelämän ulkopuolella olevien olevan pudokkaita nykyisessä palvelujärjestelmässä. Tuetun vapaaehtoistoiminnan koettiin mahdollistavan myös tälle ryhmälle mielekästä tekemistä ja lisäävän sosiaalisia kontakteja. Kaksi haastateltavaa ilmaisivat haastatteluissa, että harrastustoiminta ja Joensuun kohtaamispaikat ovat pääsääntöisesti suunnattu nuorille, mielenterveys- ja päihdekuntoutujille tai ikääntyville, ja näkivät mahdollisuudet vertaiskohtaamisille tällä hetkellä vähäisiksi.

### 8.3 Kokemukset hankkeesta

Pääsääntöisesti Yhdessä vapaaehtoiseksi – Tuettua vapaaehtoistoimintaa Joensuussa -hankkeen vapaaehtoiset olivat ohjautuneet hankkeeseen kuultuaan siitä toisilta. Haastateltavista kolme oli kuullut hankkeesta järjestön, perheenjäsenen työllisyyspalveluiden tai nuorisotyön kautta. Yksi haastateltavista oli kuullut hankkeesta hankkeen jalkautuessa erääseen yhdistykseen ja yksi muisteli, että hankkeen työntekijä oli häneen suoraan yhteydessä haastateltavan etsittyä tuloksetta vapaaehtoistoimintaa järjestöstä, jossa työntekijä itse toimi. Moni haastateltavista kertoi, että olisi toivonut kuulleen hankkeesta aiemmin. Haastateltavat kertoivat, että heidän odotuksensa tuetun vapaaehtoistoiminnan hankkeelle olivat täyttyneet tai odotuksia ei ollut lainkaan. Yksi haastateltavista kertoi yllättyneensä positiivisesti, kun oli kuullut mitä kaikkea vapaaehtoistoimintaa on mahdollista tehdä hankkeen kautta.

*”Apua, tämähän vaikuttaa hyvältä!” H5*

Haastateltavat olivat kokeneet, että heidän tarpeitaan ja toiveitaan kuultiin vapaaehtoistoimintaa suunnitellessa. Työntekijät lähtivät hankkeessa liikkeelle vapaaehtoisen tarpeista ja kiinnostuksenkohteista. Haastateltavat kertoivat myös, että tuki oli vaihdellut heidän tarpeidensa mukaan. Hankkeen työntekijät olivat tukeneet vapaaehtoisia muun muassa sopivan paikan löytämisessä, vapaaehtoistoiminnan aloittamisessa ja tekemisessä. Yksi haastateltava kertoi, ettei käytä internettiä, joten mahdollisuudet löytää sopivaa vapaaehtoistoimintaa olisi

ollut hankalaa ilman tukea. Toinen haastateltavista kertoi, että hankkeen työntekijä oli hänen mukanaan vapaaehtoistoimintaa aloittaessa siihen asti, kun hän itse koki tarvetta. Hankkeen työntekijän tuella on ollut myös tärkeä merkitys, kun itsensä araksi kokenut haastateltava oli mennyt tutustumaan uuteen vapaaehtoispaikkaan. Eräs haastateltavista oli kokenut, että olisi tarvinnut enemmän tukea, mutta ei ollut osannut sitä kertoa hankkeen työntekijälle.

*”[Hankkeen työntekijä] oli, oliko se kaks vai kolme ensimmäistä kertaa nii kävi miun mukana siellä kattomassa. Ja sitte ku miusta tuntu että nyt voin mennä itekki nii sit mie vaan sanoin että vois kokkeilla ite mennä.”*  
H1

Haastateltavat olivat tyytyväisiä yhteistyön sujuvuuteen sekä hankkeen työntekijöiden että muiden vapaaehtoisten kanssa. Haastateltavat kuvailivat yhteistyötä hankkeen työntekijöiden kanssa muun muassa sujuvaksi, helpoksi, joustavaksi, sujuneen moitteettomasti ja sujuneen hyvin. Yhteyttä oli pidetty puhelimitse soitellen ja viestitellen sekä tapaamisten kautta. Yhteydenpidon määrä oli vaihdellut haastateltavien tarpeiden mukaan.

*”Se oli aika joustavaa ja, silleen lähdettiin niistä miun lähtökohdist, että katottiin paljonko tarvii sitä tukkee siihen alkuun ja mikä on sitte se mikä kiinnostaa ja. Et jo siitä ensimmäisestä puhelusta niinku oli ihan sillee että hyö tekevät sitä ovat niinku auttamassa siinä eivätkä tuputtamassa että nyt pitää tehdä.”* H1

Myös yhteistyö taustaorganisaatioiden työntekijöiden kanssa oli ollut sujuvaa ja onnistunutta. Yksi haastateltava kertoi vapaaehtoispaikan henkilökunnan ottaneet vastaan hyvin, lämpimästi ja avuliaasti. Myös vapaaehtoisten välisen yhteistyön oli koettu sujuneen ihan hyvin ja moitteettomasti. Yksi vapaaehtoinen kertoi löytäneensä hankkeen kautta yhteyden taas lapsuuden ystäväänsä. Haastateltavat olivat kokeneet, että myönteisellä vastaanotolla oli merkitystä vapaaehtoistoiminnan tekemisen mielekkyyteen. Yksi haastateltavista kertoi epäilleensä, että vastaanotto vapaaehtoispaikassa on hyvä vain silloin, kun hankkeen työntekijä oli mukana. Hän oli kuitenkin positiivisesti yllättynyt, kun vastaanotto oli yhtä lämmin myös, kun hän meni yksin sinne.

Useimmat haasteltavista kertoivat, etteivät saaneet kovin paljon tietoa hankkeesta, mutta eivät toisaalta kokeneet myös tarvettakaan saada sitä. Yksi vapaaehtoinen kertoi tienneensä perusidean hankkeesta, mutta olisi toivonut vähän enemmän tietoa esimerkiksi hankkeen kestosta. Haastateltaville tuli yllätyksenä haastattelutilanteessa, että hanke on pian päättymässä. Tämä herätti huolta vapaaehtoistoiminnan jatkumisesta ja siitä, että saako sitten aikaiseksi lähteä vapaaehtoistointaan huolimatta siitä, että on halu jatkaa vapaaehtoistointaa. Yksi haastateltavista koki, että tuen päättymisen hankkeen loputtua vaikuttaa todella paljon vapaaehtoistoiminnan tekemiseen jatkossa.

*“Että tosiaankaan ei tuu lähettyä sitten.” H5*

Opinnäytetyön haastateltavista jokaisella oli jokin toive tai suunnitelma siitä, mitä he tekevät tai mihin tähtäävät hankkeen päättymisen jälkeen. Kolme haastateltavista ei kokenut opiskelua tai työelämään hakeutumista itselleen ajankohtaisena ja he halusivat jatkaa hankkeessa aloittamaansa tai suunnittelemaansa vapaaehtoistointaa. Yksi haastateltava suunnitteli työkokeilun jatkamista ja sen jälkeen mahdollisia opintoja. Yhdellä oli vaihtoehtoisia suunnitelmia joko kuntoutukseen ja opintoihin tai vapaaehtoistoiminnan aloittamiseen liittyen riippuen hankkeen ulkoisista tekijöistä.

## **9 Pohdinta**

### **9.1 Johtopäätökset**

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää laadullisella menetelmällä vapaaehtoisten kokemuksia tuetusta vapaaehtoistoinnasta sekä heidän saamastaan tuesta Yhdessä vapaaehtoiseksi – Tuettua vapaaehtoistointaa Joensuussa - hankkeessa. Opinnäytetyön tutkimuskysymyksiä olivat: millaisia kokemuksia va-

paaehtoisilla on tuetusta vapaaehtoistoiminnasta ja miten vapaaehtoiset kehittäisivät tuetun vapaaehtoistoiminnan -mallia. Toimeksiantajalle tuotettiin kooste haastateltavien vapaaehtoisten kokemuksista tuetusta vapaaehtoistoiminnasta ja hankkeesta. Näiden pohjalta toimeksiantaja sai tietoa siitä, kuinka Joensuuhun jalkautettavaa tuetun vapaaehtoistoiminnan mallia voitaisiin vielä kehittää.

Vastauksia tutkimuskysymyksiin selvitettiin haastattelemalla viittä hankkeeseen osallistunutta vapaaehtoista teemahaastattelun avulla. Haastatteluiden avulla saatu aineisto oli kattava ja siitä saatiin vastauksia tutkimuskysymyksiin. Teemahaastattelurunko laadittiin yhteistyössä hankkeen työntekijöiden kanssa, jotta saatiin kerättyä sellaista tietoa, josta he ovat kiinnostuneita. Haastattelurunkoon sisällytettiin kysymyksiä, joiden avulla voitiin selvittää, miten tuetun vapaaehtoistoiminnan -malli toimii. Varsinainen malli ei näy vapaaehtoisille vaan se toimii ammattilaisille työvälineenä tuetun vapaaehtoistoiminnan prosessin ohjauksessa.

Vapaaehtoistoiminnan kautta voidaan muun muassa ehkäistä yksinäisyyttä ja syrjäytymistä sekä lisätä osallisuutta (Kansalaisareena ry 2022). Mielekkäällä tekemisellä ja itsensä toteuttamisella taas on pohjoismaisissa tutkimuksissa huomattu olevan vaikutus ihmisen hyvinvointiin (Kestilä ym. 2019, 221). Kuten tuloksissa kävi ilmi, moni haastateltava koki saaneensa vapaaehtoistoiminnan kautta mielekästä tekemistä ja sisältöä arkeensa, jolla on vaikutusta ihmisen hyvinvointiin. Tuetun vapaaehtoistoiminnan merkitys yksilölle on siis merkittävä.

Tuetussa vapaaehtoistoiminnassa on perusajatus, että mielekkään vapaaehtoistoiminnan pitäisi olla jokaiselle ihmiselle kansalaisoikeus riippumatta siitä millainen elämäntilanne, terveydentila tai kielitaito hänellä on (Laimio 2017, 4). Tuloksissa kävi ilmi se, miten monenlaisista erilaisista lähtökohdista tuetun vapaaehtoistoiminnan hankkeeseen oli lähdetty mukaan. Silti hankkeeseen osallistuneilla oli yhtäläinen oikeus tehdä vapaaehtoistoimintaa, vaikka heidän elämäntilanteensa olivat hyvinkin erilaisia.

Yhdessä vapaaehtoiseksi -hankkeen tavoitteena oli tukea heikommassa työmarkkina-asemassa olevien osallisuutta, hyvinvointia sekä työ- ja toimintakykyä (Työ- ja elinkeinoministeriö 2022b). Heikossa työmarkkina-asemassa olevaa henkilöä kuvataan vaikeasti työllistyväksi henkilöksi. Työllistyminen avoimille työmarkkinoille voi olla vaikeaa esimerkiksi heikentyneen työkyvyn, osaamisen puutteen tai muiden henkilökohtaisten tai ympäristöstä johtuvien syiden takia. Heikossa työmarkkina-asemassa olevia henkilöitä ovat pitkäaikaistyöttömät, osatyökykyiset/vajaakuntoiset työnhakijat, työn ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret, mielenterveys- ja päihdekuntoutujat, maahanmuuttajat sekä vammaiset ja kehitysvammaiset ihmiset. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2020.) Haastatteluissa kävi ilmi, että hanke oli tavoittanut kohderyhmäänsä. Useimmat haastateltavat kertoivat, ettei työllistyminen ole juuri nyt heille ajankohtaista esimerkiksi mielenterveydenhaasteiden takia. Tästä voitaneen päätellä, että ainakin haastateltavat kuuluvat tähän heikommassa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden joukkoon.

Tuettua vapaaehtoistoimintaa on kehitetty myös Tuettu vapaaehtoistoiminta Lahdessa -hankkeessa, jossa on saatu merkittäviä tuloksia siitä, että vapaaehtoistoiminta on lisännyt onnellisuutta, mielekästä tekemistä, sisältöä sekä rytmiä vapaaehtoisten elämässä (Brunou 2020, 48–49). Samankaltaisia tietoa saatiin myös tämän opinnäytetyön tuloksissa, mikä kertoo siitä, että tuetun vapaaehtoistoiminnan anti on melko samanlaista riippumatta ympäristöstä, jossa sitä tehdään. Lahden hankkeeseen osallistuneet olivat kertoneet myös, että vapaaehtoistoiminta on ollut oivallinen toimintakenttä heille, kun suuntautuminen opiskelu- tai työelämään on tuntunut vielä liian suurelta askeleelta (Brunou 2020, 48–49). Myös tämän opinnäytetyön tuloksissa kävi ilmi, että vapaaehtoistoiminta antaa mahdollisuuden esimerkiksi lisätä kuormitusta ennen mahdollista opiskelu- tai työelämään hakeutumista. Tuetun vapaaehtoistoiminnan merkitystä ei tarvitse epäillä lainkaan. Se antaa kohderyhmälleen mahdollisuuden mielekkääseen sisältöön elämässä ja voi olla tärkeä askel kohti työ- tai opiskeluelämää.

Tuetun vapaaehtoistoiminnan yksilövapaaehtoisuuden -malli perustuu kolmeen eri tapaamiseen prosessin aikana sekä väli- ja loppuarviointiin. Alkukartoituksessa selvitetään henkilön tilanne, kiinnostuksen kohteet, aiempi osaaminen ja kokemukset sekä mahdolliset tuentarpeet työskentelyyn. (Kotikartanoyhdistys ry 2021.) Opinnäytetyön tuloksista voi päätellä, että tuetun vapaaehtoistoiminnan -mallin alkukartoitus toteutui pääosin hyvin. Haastateltavat olivat kokeneet, että heidän toiveitaan ja tarpeitaan vapaaehtoistoiminnan suhteen kuunneltiin. Yksi haastateltavista kuitenkin oli kokenut, että hän ei saanut riittävää tukea vapaaehtoistoiminnan aloittamiseen. Tästä voidaan päätellä, että tuentarpeiden tunnistamisessa olisi vielä kehitettävää joiltain osin.

Tuetun vapaaehtoistoiminnan -mallin toisella tapaamisella mietitään yhdessä vapaaehtoisen kanssa mahdollisia vapaaehtoistoimintapaikkoja, valitaan mielekäs paikka ja otetaan sinne yhteyttä ja sovitaan mahdollisesti tutustumisesta paikkaan. (Kotikartanoyhdistys ry 2021.) Vapaaehtoispaikan suunnittelu oli lähtenyt liikkeelle haastateltavien omista mielenkiinnonkohteista ja edennyt pääsääntöisesti mallin mukaisesti. Yksilövapaaehtoiset olivat käyneet tutustumassa mahdollisiin vapaaehtoistoimintapaikkoihin yhdessä hankkeen työntekijän kanssa ja suunnitelleet vapaaehtoispaikan työntekijän kanssa mahdollista vapaaehtoistoimintaa. Mallia sovellettiin yksilölähtöisesti vapaaehtoisten tarpeet huomioiden niin, että tarvittaessa toiminnan suunnitteluun käytettiin useampia tapaamiskertoja ja tutustumiskäyntejä eri paikkoihin.

Tuetun vapaaehtoistoiminnan -mallin mukaan kolmannella tapaamisella vapaaehtoinen aloittaa vapaaehtoistehtävässään joko itsenäisesti tai yhdessä työntekijän kanssa. Yhteisiä kertoja työntekijän kanssa voi olla 1–3 kertaa riippuen vapaaehtoisen tuen tarpeesta. (Kotikartanoyhdistys ry 2021.) Haastateltavat kokivat saaneensa tukea vapaaehtoistoiminnan aloittamiseen joustavasti omien tarpeidensa mukaan. Tuetun vapaaehtoistoiminnan prosessin tavoitteena on, että vapaaehtoinen kykenee jatkamaan itsenäisesti ilman erityistä tukea valitsemassaan paikassa vapaaehtoistoimintaa (Kotikartanoyhdistys ry 2021). Vapaaehtoisuuteen saatu tuki painottui vapaaehtoistoiminnan alkuun ja myöhemmin

vapaaehtoiset toimivat mallin mukaisesti vapaaehtoispaikoissa itsenäisemmin. Lähes kaikille haastateltaville hankkeen päättymisen ajankohta tuli yllätyksenä ja osa koki epävarmuutta siitä, voivatko he jatkaa vapaaehtoisena hankkeen päättymisen jälkeen tai saavatko he omasta halustaan huolimatta aikaiseksi jatkaa vapaaehtoistoimintaa. Jo tieto siitä, että työntekijöiltä sai tarvittaessa tukea, koettiin tärkeäksi vapaaehtoisena toimimisen kannalta. Toiminnan pidempiaikaisuus voisi tukea näiden vapaaehtoisten osallistumista vapaaehtoistoimintaan.

Raivion (2018, 101–104) mukaan syrjäytymisen vastainen työ voidaan nähdä osallisuuden vahvistamisena. Raunio (2006, 9) taas on todennut, että syrjäytyneellä ihmisellä siteet yhteiskuntaan ovat heikentyneet. Hankehakemuksen mukaan hankkeen tuloksena on, että yksilövapaaehtoisista 75 % poluttuisi tavoitteensa mukaisesti tulevaisuuspolulle opiskeluun, työkokeiluun, töihin tai vapaaehtoistoimintaan (Kotikartanoyhdistys ry 2021). Opinnäytetyön tulosten perusteella kaikilla haastatelluista oli lähitulevaisuuden suunnitelmia joko opiskeluun, työelämään tai vapaaehtoisena jatkamiseen liittyen. Näin ollen ainakin haastateltujen osalta tuettu vapaaehtoistoiminta oli vahvistanut siteitä yhteiskuntaan ja se voidaan nähdä syrjäytymistä ehkäisevänä toimintamuotona ihmisryhmälle, jolla riski syrjäytyä on erityisen suuri. Myös yhteydet toisiin ihmisiin lisäävät osallisuuden tunnetta ja vahvistavat kokemusta yhteisöön kuulumisesta. Useimmat haastateltavista kertoivat vapaaehtoisena toimimisen lisäävän sosiaalisia kontakteja ja kokivat tärkeänä muiden ihmisten näkemisen vapaaehtoisena toimimisessa.

Syrjäytymiseen johtavat syy liittyvät usein yhteiskunnan eriarvoistaviin käytäntöihin ja syrjäytymisen ehkäiseminen vaatii usein muutoksia myös ihmisen fyysisessä ja sosiaalisessa ympäristössä sekä yhteiskunnassa (Terveystieteiden tutkimuskeskus ja Hyvinvoinnin tutkimuskeskus 2018, 31). Opinnäytetyön tuloksissa kävi ilmi ympäristön mahdollinen vaikutus syrjäytymiseen sekä mahdollisuus ehkäistä syrjäytymistä tuetun vapaaehtoistoiminnan avulla. Osa haastatelluista koki, etteivät nykyiset palvelut Joensuussa mahdollista yli 30-vuotiaiden työttömien henkilöiden vertaiskohtaamisia. Keskustelut saivat aikaan pohdintaa siitä, olisiko aikuisille

suunnattua matalan kynnyksen harrastustoimintaa tarpeen kehittää ja voisiko tuettu vapaaehtoistoiminta osaltaan vastata tähän tarpeeseen. Tuettu vapaaehtoistoiminta voisi toimia syrjäytymistä ehkäisevänä tekijänä tukemalla erityistä tukea tarvitsevia ja heikossa työmarkkina-asemassa olevia ihmisiä liittymään yhteisöihin ja kokemaan toimijuutta. Ryhmämuotoinen vapaaehtoistoiminta voisi tuoda yhteen samankaltaisissa elämäntilanteissa olevia tai ainakin toimia vapaaehtoisten välillä yhdistävänä tekijänä.

Vapaaehtoiset nimesivät kysyttäessä melko niukasti kehittämiskohteita tuetussa vapaaehtoistoiminnassa ja hankkeen toiminnassa, joka voi kertoa osaltaan tuetun vapaaehtoistoiminnan -mallin toimivuudesta tai toiminnan merkityksellisyydestä ja uutuusarvosta, jolloin siitä ei osata tai haluta kritisoida. Useammassa haastattelussa nousi esiin toive, että haastateltu olisi kuullut hankkeen toiminnasta aiemmin ja se olisi ollut pitkäkestoisempaa tai pysyvää. Tuetun vapaaehtoistoiminnan -mallia jalkauttaessa olisi tärkeää vahvistaa heikossa työmarkkina-asemassa olevia ja erityistä tukea tarvitsevia henkilöitä kohtaavien ammattilaisten tietämystä tuetun vapaaehtoistoiminnan mahdollisuuksista sekä tuoda mallia tutummaksi vapaaehtoistoimintaa mahdollistaviin yhdistyksiin ja organisaatioihin.

Opinnäytetyön tulokset pohjautuvat viiden vapaaehtoisen haastatteluun eikä niiden pohjalta voi tehdä yleistyksiä koskien kaikkia hankkeeseen osallistuneita vapaaehtoisia. Opinnäytetyön toimeksiantaja pyrki kysymään haastateltaviksi mahdollisimman erilaisia vapaaehtoisia, jotta tuloksista saataisiin kattavampia. On kuitenkin mahdollista, että haastateltaviksi ovat suostuneet todennäköisemmin ne, jotka ovat olleet motivoituneita vapaaehtoistoimintaan ja ovat kokeneet sen itselleen merkityksellisenä. Haastatteluista jäi esimerkiksi kokonaan pois näkökulmat henkilöiltä, jotka ovat jo hankkeen aikana jättäytyneet pois hankkeen toiminnasta tai vapaaehtoisena toimimisesta. Tällaisilta henkilöiltä olisi saattanut nousta erilaisia kehittämisajatuksia hankkeen toiminnasta kuin opinnäytetyöhön haastatelluilta vapaaehtoisilta. Kuitenkin haastatteluista on saatu

tärkeää kokemustietoa toimeksiantajan itse keräämän määrällisemmän tiedon tueksi.

## 9.2 Luotettavuus

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan kuvata kolmen käsitteen, uskottavuuden, luotettavuuden ja eettisyyden, avulla. Uskottavuus viittaa siihen, missä määrin tutkimuksen lukija sekä tutkimuksen kohteena olevat henkilöt voivat hyväksyä tutkimuksen tulokset tosiksi ja luottaa siihen, että aineisto on kerätty asianmukaisesti ja aineiston analyysi on tehty huolellisesti. (Juuti & Puusa 2020b, luku V.) Tutkijan on kuvattava raportissa aineiston keräämistä ja analysoimista sekä tutkittavaa ilmiötä totuudenmukaisesti ja riittävän tarkasti, jotta lukijan on mahdollista arvioida tutkimuksen luotettavuutta (Tuomi & Sarajärvi 2018, 164).

Siinä missä uskottavuus liittyy vahvasti tutkimuksen tuloksiin, luotettavuus viittaa siihen, kuinka hyvin tutkija perustelee lukijalle valinneensa tutkimusongelman ja tutkimuksen toteuttamisen kannalta oikeanlaiset lähestymistavat ja menetelmät jokaisessa tutkimusvaiheessa. Lisäksi luotettavuuteen liittyy se, että kaikkia tutkimuksen vaiheita kuvataan totuudenmukaisesti. Tutkimuksen eettisyys tarkoittaa sitä, että tutkija on noudattanut eettisiä periaatteita tutkimusta tehdessään. (Juuti & Puusa 2020b, luku V.)

Opinnäytetyön uskottavuutta ja luotettavuutta varmistettiin sillä, että ennen haastatteluita perehdyttiin tuettuun vapaaehtoistoimintaan ja tähän läheisesti liittyviin käsitteisiin ja teoriaan. Ennen aineiston hankintaa suunniteltiin ja perusteltiin aineiston hankintamenetelmä sekä analysointitapa. Haastateltaviksi pyrittiin saamaan keskenään mahdollisimman erilaisia vapaaehtoisia, jolla varmistettiin monipuolinen haastatteluaineisto. Opinnäytetyössä kuvattiin todenmukaisesti vapaaehtoisten haastatteluista muodostuneita johtopäätöksiä aineiston sisällyksen analyysiin perustuen, ja tuloksia koostaessa hyödynnettiin monipuolisesti kaikkia haastatteluja. Opinnäytetyöhön liittyvän raportointi tehtiin huolellisesti

kuvaten kaikkia sen tekoprosessiin liittyviä vaiheita totuudenmukaisesti. Johtopäätöksiä tehdessä opinnäytetyön tuloksia peilattiin aiheesta aiemmin tehtyihin tutkimuksiin. Koherenssiteorian mukaan tutkimustulosten luotettavuutta vahvistaa se, että tutkimuksen tulokset ovat yhteneväisiä aiemmin tehtyjen tutkimusten kanssa (Tuomi & Sarajärvi 2018, 159).

Tutkimuksen uskottavuutta lisää se, että tutkija tunnistaa oman subjektiivisuutensa ja vaikutuksensa tutkimustuloksiin (Aaltio & Puusa 2020, luku 11). Myös teemahaastattelua suunnitellessa mietittiin kysymykset siten, että ne eivät olisi liian johdattelevia. Opinnäytetyön tekeminen parityönä mahdollisti sen, että opinnäytetyössä syntyneitä tuloksia pystyttiin pohtimaan ja refleктоimaan sekä yhdessä että erikseen.

### **9.3 Eettisyys**

Opinnäytetyön eettisyys huomioitiin noudattamalla Tutkimuseettisen neuvottelukunnan yleisiä eettisiä periaatteita, kun tehdään ihmiseen kohdistuvaa tutkimusta. Sen mukaan tutkittavalla on oikeus osallistua vapaaehtoisesti tai kieltäytyä osallistumasta tutkimukseen, keskeyttää osallistuminen milloin tahansa, peruttaa suostumus osallistua tutkimukseen, saada tietoa tutkimuksen sisällöstä, henkilötietojen käsittelystä ja tutkimuksen käytännön toteutuksesta sekä saada ymmärrettävä ja totuudenmukainen kuva tutkimuksesta. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019, 7–10.)

Ennen haastatteluita tehtiin haastateltaville saatekirje (liite 2), jossa kerrottiin opinnäytetyön tarkoituksesta, käytännön järjestelyistä ja tietojen säilyttämisestä sekä siitä, että tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja kokemuksia voi kertoa anonymisti. Lisäksi haastateltavilta pyydettiin kirjallinen suostumus haastatteluun (liite 3) sekä lupa haastattelussa saatujen tietojen käyttöön opinnäytetyössä. Suostumuslomakkeen saatetekstissä kerrottiin, mihin tarkoitukseen tietoa kerätään, miten saatua tietoa käytetään sekä kuinka haastateltavien yksityisyys huomioidaan opinnäytetyössä.

Ennen opinnäytetyön aloittamista on hyvä laatia opinnäytetyösopimus yhdessä toimeksiantajan ja opiskelijoiden kanssa. Siinä sovitaan esimerkiksi dokumentoinnista, oikeuksista ja vastuista. Sopimuksen avulla pyritään vähentämään ris-tiriitoja, joita voi syntyä toimeksiantajan ja opiskelijan välille. (Arene ry 2019, 6.) Ennen haastatteluiden aloittamista tehtiin toimeksiantosopimus ja tutkimuslupa-hakemus opinnäytetyön toimeksiantajan Kotikartanoyhdistys ry:n kanssa.

Lisäksi Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeistuksessa määritellään suunnitelmallisuuden, vastuullisuuden ja lainmukaisuuden ohjaavan henkilötietojen kä-sittelyä. Tutkimusaineiston käsittelyn riskit täytyy huomioida tutkittavan ja mui-den henkilöiden kannalta. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019, 11.)

Suostumuslomakkeet, haastattelut ja niiden litteroinnit säilytettiin opinnäytetyö-prosessin ajan huolellisesti siten, että vain opinnäytetyöntekijöillä oli mahdolli-suus päästä niihin käsiksi. Suostumuslomakkeet, haastattelut ja litteroinnit tu-hottiin heti opinnäytetyön valmistuttua. Haastateltavien henkilöiden yksityisyydestä pidettiin huolta siten, ettei henkilöt ole tunnistettavissa valmiista opinnäytetyöstä. Haastattelulainauksen numerointi muutettiin niin, ettei myös-kään toimeksiantaja voi tietää, kenen haastattelusta lainaukset on otettu.

Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu toisten tekemän työn arvostaminen ja alkuperäislähteisiin asianmukaisesti viittaaminen (Tutkimuseettinen neuvottelu-kunta 2023, 14). Opinnäytetyössä on viitattu alkuperäisiin lähteisiin huolella Ka-relia-ammattikorkeakoulun viittausohjeita käyttäen.

#### **9.4 Opinnäytetyön prosessi ja ammatillinen kasvu**

Opinnäytetyö tehtiin kolmessa eri vaiheessa, jotka olivat suunnittelu-, toteutus- ja raportointivaihe. Opinnäytetyön prosessi aikatauluineen on kuvattu liitteessä 4. Opinnäytetyön suunnitelma tehtiin syksyllä 2022. Yhdessä vapaaehtoiseksi – Tuettua vapaaehtoistoimintaa Joensuussa -hanke, jolle opinnäytetyö on tehty, päättyi 30. huhtikuuta 2023, joten opinnäytetyön toteutusvaihe tehtiin ennen

hankkeen päättymistä. Teemahaastattelut tehtiin maaliskuun 2023 aikana ja kooste tuloksista toimitettiin toimeksiantajalle huhtikuussa 2023. Sen jälkeen siirryttiin raportointivaiheeseen. Teemahaastattelujen sisällönanalyysia aloitettiin huhti-toukokuussa 2023, mutta se jäi tauolle kesäloman ajaksi. Analyysia, tulosten kirjoittamista ja raportointia jatkettiin syyskuussa 2023. Raportointi ja opinnäytetyön viimeistely saatiin valmiiksi lokakuussa 2023. Opinnäytetyössä ei syntynyt kuluja, joten rahoitukselle ei ollut tarvetta.

Opinnäytetyötä aloitellessa tuettu vapaaehtoistoiminta oli opinnäytetyön tekijöille ennestään tuntematon toimintamuoto. Jo suunnitteluvaihe antoi jonkinlaisen käsityksen siitä, mitä tämä tuettu vapaaehtoistoiminta on, mutta käsitys siitä lisääntyi opinnäytetyöprosessin edetessä. Opinnäytetyötä tehdessä tuetun vapaaehtoistoiminnan tärkeys tuli selväksi ja sai miettimään, miten tätä voisi vaikuttaa vammaistyöhön enemmän jalkauttaa.

Opinnäytetyön tekeminen hankkeelle syvensi myös ymmärrystä hanketyöstä ja hanketyön eri vaiheista aina hankkeen suunnittelemisesta tavoitteiden asettamiseen ja loppuarviointiin. Opinnäytetyötä tehdessä myös ymmärrys kolmannella sektorilla tehtävän työn merkityksestä lisääntyi muun muassa julkisia palveluita täydentämässä. Lisäksi verkostoitumisen ja jalkautuvan työn merkitys osana hanketyötä tuli keskusteluissa toimeksiantajan kanssa esille.

Opinnäytetyön tekeminen oli pitkä prosessi, jonka aikana opinnäytetyön tekijöiden osaaminen projektityöskentelystä lisääntyi. Opinnäytetyön tekijöistä kumpikaan ei ollut ennen tehnyt opinnäytetyötä, joten opinnäytetyötä tehdessä opittiin paljon laadullisen tutkimuksen tekemisestä, tiedonkeruusta ja aineiston analysoimisesta, vaikkei opinnäytetyö varsinaisen tutkimus olekaan.

## 9.5 Jatkotutkimusmahdollisuudet ja hyödynnettävyys

Opinnäytetyö tuotti toimeksiantajalle hyödyllistä tietoa siitä, miten tuetun vapaaehtoistoiminnan mallia voisi kehittää vapaaehtoisten kokemusten pohjalta Joensuussa käytettäväksi. Tietoa voivat hyödyntää myös muut toimijat, jotka tuetun vapaaehtoistoiminnan mallia ottavat käyttöönsä. Tämä hanke päättyi samoihin aikoihin, kun opinnäytetyön tuloksia saatiin, joten epäselväksi opinnäytetyön tekijöille jäi, voidaanko vapaaehtoisten kokemuksia hyödyntää mallin kehittämisessä hankkeen puitteissa. Kysymyksiä herätti myös se, vaatisiko näiden kokemusten käytäntöön vieminen vielä uuden jatkohankkeen. Tässä tapauksessa tuetun vapaaehtoistoiminnan mallin kehittämiseen olisi hyvä kerätä vapaaehtoisten lisäksi kokemustietoa myös toimijoilta, jotka tarjoavat mahdollisuuksia tuettuun vapaaehtoistoimintaan.

Tuettu vapaaehtoistoiminta ei ole käsitteenä eikä mallina vielä kovin tunnettu Suomessa, joten opinnäytetyö tekee tunnetuksi tätä vapaaehtoistoiminnan muotoa. Käsite oli uusi myös opinnäytetyön tekijöille ennen valmiin toimeksianton ja opinnäytetyön aiheen löytämistä. Se kuvastaa sitä, että toiminta ei ole vielä tuttua sosiaalialalla. Tässä toimintamuodossa voisi olla potentiaalia syrjäytymisen ennaltaehkäisyyn ja osallisuuden vahvistamiseen etenkin erityistä tukea tarvitsevien keskuudessa, jotka ovat muutenkin haavoittuvammassa asemassa yhteiskunnassa.

Yhtenä jatkokehitysmahdollisuutena tuetusta vapaaehtoistoiminnasta voisi tehdä lyhyen ja napakan oppaan. Opasta voitaisiin jakaa sellaisiin paikkoihin, joissa kohdataan erityistä tukea tarvitsevia henkilöitä sekä paikkoihin, jossa tuettua vapaaehtoistoimintaa voidaan tehdä. Näin tuettua vapaaehtoistoimintaa saataisiin vielä tunnetummaksi ja enemmän käyttöön oppaan myötä.

## Lähteet

- Aaltio, I. & Puusa, A. 2020. Mitä laadullisen tutkimuksen arvioinnissa tulisi ottaa huomioon? Teoksessa Puusa, A. & Juuti, P. (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus. Storytel. 24.11.2022.
- Ansio, L. 2017. Tuettu vapaaehtoistoiminta organisaation haasteena. Teoksessa Rajala, A. & Nieminen, P. (toim.) Tuettu vapaaehtoistoiminta – avain osallisuuteen, 6–9. [https://kansalaisareena.fi/wp-content/uploads/2017/11/Tuettu\\_vapaaehtoistoiminta\\_WEB\\_KORJ2.pdf](https://kansalaisareena.fi/wp-content/uploads/2017/11/Tuettu_vapaaehtoistoiminta_WEB_KORJ2.pdf). 15.11.2022.
- Arene ry. 2019. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. <https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportti/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?t=1578480382>. 27.11.2022.
- Bardy, M. 2010. Hyvinvoinnin moniulotteisuus. Teoksessa Koivisto, N., Lehikoinen, K., Pasanen-Willberg, R., Ruusuvirta, M., Saukkonen, P., Tolvanen, P. & Veikkolainen, A. (toim.) Kolmannella lähteellä – hyvinvointipalveluja kulttuurin, liikunnan ja nuorisotyön aloilta. Helsinki: Kokos palvelut, teatterikorkeakoulu, 37–45.
- Brunou, M. 2020. Tuettu vapaaehtoistoiminta Lahdessa. [https://dila.fi/wp-content/uploads/2021/10/final\\_TuettuVapaaehtoistoimintaLahdessa-loppujulkaisu\\_viimeinen-versio.pdf](https://dila.fi/wp-content/uploads/2021/10/final_TuettuVapaaehtoistoimintaLahdessa-loppujulkaisu_viimeinen-versio.pdf). 27.11.2022.
- Eduskunnan tarkastusvaliokunta. 2022. Nuorten syrjäytymisen ehkäisyn palvelurakenne, rahavirrat sekä seurannan haasteet. [https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/julkaisut/Documents/TRVJ\\_1\\_2022\\_Nuorten\\_syrjaytyminen.pdf](https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/julkaisut/Documents/TRVJ_1_2022_Nuorten_syrjaytyminen.pdf). 20.10.2022.
- Eskelinen, L. & Skantz, J. 2018. Ystävyyslähettiläs - Tuetun vapaaehtoistojen motiivit ja tuen tarpeet. Tampereen ammattikorkeakoulu. Sosionomi YAMK. Opinnäytetyö. [https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/156618/Eskelinen\\_Leea\\_Skantz\\_Johanna.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/156618/Eskelinen_Leea_Skantz_Johanna.pdf?sequence=1&isAllowed=y). 2.11.2022.
- Euroopan parlamentti. 2008. Mietintö vapaaehtoistyön roolista taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden edistämiseksi. [https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-6-2008-0070\\_FI.html](https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-6-2008-0070_FI.html). 21.11.2022.
- Günther, K., Hasanen, K. & Juhila, K. 2022. Johdanto: analyysi ja tulkinta. Teoksessa Vuori, J. (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/analyysi-ja-tulkinta/>. 4.11.2022.
- Herttuainen, T. 2017. Kehitysvammaisten ihmisten tukeminen vapaaehtoistojen toiminnassa. Teoksessa Rajala, A. & Nieminen, P. (toim.) Tuettu vapaaehtoistoiminta – avain osallisuuteen, 28–38. [https://kansalaisareena.fi/wp-content/uploads/2017/11/Tuettu\\_vapaaehtoistoiminta\\_WEB\\_KORJ2.pdf](https://kansalaisareena.fi/wp-content/uploads/2017/11/Tuettu_vapaaehtoistoiminta_WEB_KORJ2.pdf). 15.11.2022.

- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2010. Tutkimushaastattelu – teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press Oy Yliopistokustannus.
- Hirvilampi, T. 2015. Kestävän hyvinvoinnin jäljillä – ekologisten kysymysten integroiminen hyvinvointitutkimukseen. Helsinki: Kelan tutkimusosasto.
- Isola, A., Kaartinen, H., Leemann, L., Lääperi, R., Schneider, T., Valtari, S. & Keto-Tokoi, A. 2017. Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa. [https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135356/URN\\_ISBN\\_978-952-302-917-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135356/URN_ISBN_978-952-302-917-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y). 30.9.2022.
- Joensuun kaupunki. 2023. Nuoriso. <https://www.joensuu.fi/nuoriso>. 18.10.2023.
- Juhila, K. 2022. Teemoittelu. Teoksessa Vuori, J. (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/teemoittelu/>. 9.11.2022.
- Juuti, P. & Puusa, A. 2020a. Johdanto. Mitä laadullisella tutkimuksella tarkoitetaan. Teoksessa Puusa, A. & Juuti, P. (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus. Storytel. 25.10.2022.
- Juuti, P. & Puusa, A. 2020b. Laadullisen tutkimuksen luotettavuus. Teoksessa Puusa, A. & Juuti, P. (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus. Storytel. 24.11.2022.
- Järvikoski, A. & Härkäpää, K. 2011. Kuntoutuksen perusteet. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Tampere: Suomen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.
- Kansalaisareena ry 2022. Vapaaehtoistoiminnan määritelmä. <https://kansalaisareena.fi/vapaaehtoiselle/vapaaehtoistoiminnan-maaritelma/>. 21.11.2022.
- Kestilä, L., Karvonen, S., Parikka, S., Seppänen, J., Haapakorva, P. & Sutela, E. 2019. Nuorten hyvinvoinnin erot. Teoksessa Kestilä, L. & Karvonen, S. (toim.) Suomalaisten hyvinvointi 2018. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus, 120–137. [https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137498/THL\\_Suomalaisten%20hyvinvointi%202018.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137498/THL_Suomalaisten%20hyvinvointi%202018.pdf?sequence=1&isAllowed=y). 12.10.2022.
- Koivisto, J., Isola, A. & Lyytikäinen, M. 2018. Osallisuus kuuluu kaikille. Innokylän innovaatiokatsaus. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin laitos. [https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136074/URN\\_ISBN\\_978-952-343-077-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136074/URN_ISBN_978-952-343-077-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y). 4.10.2022.
- Koivisto, N., Lehikoinen, K., Pasanen-Willberg, R., Ruusuvirta, M., Saukkonen, P., Tolvanen, P. & Veikkolainen, A. 2010. Johdanto. Teoksessa Koivisto, N., Lehikoinen, K., Pasanen-Willberg, R., Ruusuvirta, M., Saukkonen, P., Tolvanen, P. & Veikkolainen, A. (toim.) Kolmannella lähteellä – hyvinvointipalveluja kulttuurin, liikunnan ja nuorisotyön aloilta. Helsinki: Kokos palvelut, teatterikorkeakoulu, 7–30.
- Kotikartanoyhdistys ry. 2021. Hankehakemus. Vain sisäiseen käyttöön. 21.11.2022.

- Laimio, A. 2017. Vapaaehtoistoiminta on kansalaisoikeus. Teoksessa Rajala, A. & Nieminen, P. (toim.) Tuettu vapaaehtoistoiminta – avain osallisuuden, 4–5. [https://kansalaisareena.fi/wp-content/uploads/2017/11/Tuettu\\_vapaaehtoistoiminta\\_WEB\\_KORJ2.pdf](https://kansalaisareena.fi/wp-content/uploads/2017/11/Tuettu_vapaaehtoistoiminta_WEB_KORJ2.pdf). 15.11.2022.
- Laine, T., Hyväri, S. & Vuokila-Oikonen, P. 2010. Mitä on syrjäytymisen vastainen työ? Teoksessa Laine, T., Hyväri, S. & Vuokila-Oikonen, P. (toim.) Syrjäytymistä vastaan sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi, 9–25.
- Lawton, R., Gramatki, I., Watt, W. & Fujiwara, D. 2021. Does Volunteering Make Us Happier, or Are Happier People More Likely to Volunteer? Addressing the Problem of Reverse Causality When Estimating the Wellbeing Impacts of Volunteering. *Journal of Happiness Studies* 22, 599–624 <https://doi.org/10.1007/s10902-020-00242-8>. 3.11.2022.
- Lehikoinen, N. 2022. Vapaaehtoistoiminta on kansalaisoikeus – Erityisryhmien motiivit tuetussa vapaaehtoistoiminnassa. LAB-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. [https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/344786/Lehikoinen\\_Nina.pdf?sequence=2&isAllowed=y](https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/344786/Lehikoinen_Nina.pdf?sequence=2&isAllowed=y). 2.11.2022.
- Rahkonen, J. 2021. Vapaaehtoistyön tekeminen Suomessa, tutkimusraportti. [https://kansalaisareena.fi/wp-content/uploads/2021/05/Vapaaehtoisty\\_tutkimusraportti\\_2021.pdf](https://kansalaisareena.fi/wp-content/uploads/2021/05/Vapaaehtoisty_tutkimusraportti_2021.pdf). 21.11.2022.
- Raivio, H. & Karjalainen, J. 2013. Osallisuus ei ole keino tai väline, palvelut ovat! Osallisuuden rakentuminen 2010-luvun tavoite- ja toimintaohjelmissa. Teoksessa Era, T. (toim.) Osallisuus – oikeutta vai pakkoa? Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu, 12–34. [https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/64153/JAMKJULKAISUJA1562013\\_web.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/64153/JAMKJULKAISUJA1562013_web.pdf?sequence=1&isAllowed=y). 30.9.2022.
- Raivio, H. 2018. Sosiaalinen kuntoutus voimavaraistamisena – toivon ja muutoksen näkökulma. Teoksessa Kostinen, H. & Nieminen, A. (toim.) Sosiaalisen kuntoutuksen näkökulmia ja mahdollisuuksia. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu, 97–118. [https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/141721/Diak\\_Ty-oelama\\_13\\_verkko.pdf?sequence=4&isAllowed=y](https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/141721/Diak_Ty-oelama_13_verkko.pdf?sequence=4&isAllowed=y). 21.10.2022.
- Raunio, K. 2006. Syrjäytyminen – sosiaalityötä kiinnostavia näkökulmia. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry.
- Ruusuvuori, J. & Nikander, P. 2017. Haastatteluaineiston litterointi. Teoksessa Hyvärinen, M., Nikander, P. & Ruusuvuori, J. (toim.) Tutkimushaastattelun käsikirja. Tampere: Kustannusosakeyhtiö Vastapaino, 427–445.
- Sainio, P., Koskinen, S., Martelin, T. & Gould, R. Työkyvyn yhteys toimintakyvyn eri ulottuvuuksiin. Teoksessa Aromaa, A. & Koskinen, S. (toim.) 2010. Suomalaisten työ, työkyky ja terveys 2000-luvun alkaessa. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus, 60–67.
- Sainio, P. & Salminen, A-L. Toimintakyvyn arviointi ja menetelmät. Teoksessa Autti-Rämö, I., Salminen, A-L., Rajavaara, M. & Melkas, S. (toim.) 2022. Kuntoutuminen. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim, 260–278.

- Sosiaali- ja terveysministeriö. 2022. Syrjäytyminen ja köyhyyden ehkäiseminen. <https://stm.fi/syrjaytymisen-ja-koyhyden-ehkaisy>. 28.9.2022.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2018. Enemmän sosiaalista toimintakykyä, lisää osallisuutta! Yhteiskehittäen vaikuttavampaa sosiaalista kuntoutusta. Sosiaalisen kuntoutuksen kehittämishankkeen (SOSKU) 2015–2018 loppuraportti. Raivio, H. (toim.) [https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136144/URN\\_ISBN\\_978-952-343-070-9.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136144/URN_ISBN_978-952-343-070-9.pdf?sequence=1&isAllowed=y). 4.10.2022.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2022a. Mitä toimintakyky on? <https://thl.fi/fi/web/toimintakyky/mita-toimintakyky-on>. 25.11.2022.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2022b. TOIMIA-tietokanta. <https://thl.fi/fi/web/toimintakyky/etusivu/toimia-tietokanta>. 27.11.2022.
- Tilastokeskus. 2022a. Tilastokeskuksen maksuttomat tilastotietokannat. [https://pxweb2.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin\\_\\_tyonv/statfin\\_tyonv\\_pxt\\_12r5.px/table/tableViewLayout1/](https://pxweb2.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__tyonv/statfin_tyonv_pxt_12r5.px/table/tableViewLayout1/). 1.11.2022.
- Tilastokeskus. 2022b. Pitkäaikaistyötön. <https://www.stat.fi/meta/kas/pitkaaikaistyot.html>. 1.11.2022.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi. Storytel. 25.11.2022.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. [https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden\\_eettisen\\_ennakoarvioinnin\\_ohje\\_2020.pdf](https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf). 27.11.2022.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa 2023. [https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje\\_2023.pdf](https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf). 24.10.2023.
- Työ- ja elinkeinoministeriö. 2020. Sosiaali-, terveys- sekä työ- ja elinkeinoalojen yhteisten palvelujen sanasto. [https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162038/TEM\\_2019\\_67\\_Yhteisten%20palvelujen%20sanasto.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162038/TEM_2019_67_Yhteisten%20palvelujen%20sanasto.pdf?sequence=1&isAllowed=y). 11.10.2022.
- Työ- ja elinkeinoministeriö. 2022a. Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoittaman hankkeen kuvaus. <https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=S21230>. 21.11.2022.
- Työ- ja elinkeinoministeriö. 2022b. Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoittaman hankkeen kuvaus. <https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=S22622>. 13.9.2022.
- Työterveyslaitos 2022a. Työkyky. <https://www.ttl.fi/teemat/tyohyvinvointi-ja-tyokyky/tyokyky>. 11.10.2022.
- Työterveyslaitos. 2022b. Mikä on Kykyviisari®? <https://sivusto.kykyviisari.fi/tieto-kykyviisarista/mika-on-kykyviisari/>. 25.11.2022.
- Vatanen, A. 2022. Vuorovaikutusaineistot. Teoksessa Vuori, J. (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-aineistot/vuorovaikutusaineistot/>. 9.11.2022.
- Vilka, H. 2021. Tutki ja kehitä. Jyväskylä: PS-kustannus. Ellibs. 25.10.2022.

Wicki, M. & Meier, S. 2016. Supporting Volunteering Activities by Adults With Intellectual Disabilities: An Explorative Qualitative Study.  
<https://doi.org/10.1111/jppi.12207>. 2.11.2022.

## Teemahaastattelun runko

### Ohjautuminen vapaaehtoistoimintaan

Mistä kuulit Yhdessä vapaaehtoiseksi -hankkeesta?

Mikä sai lähtemään mukaan vapaaehtoistoimintaan?

### Vapaaehtoistoiminnan aloitus

Miten hankkeen työntekijät ottivat sinut vastaan?

Saitko riittävät perustiedot hankkeesta?

Millaisia odotuksia sinulla oli hankkeen työntekijöille?

### Vapaaehtoisena toimiminen

Millaisissa tehtävissä/paikoissa olet toiminut vapaaehtoisena?

Minkälaista tukea olet saanut vapaaehtoistoimintaan sen alkuvaiheessa?

Miten tarpeesi ja toiveesi on huomioitu vapaaehtoistoimintapaikkaa ja -tehtäviä mietittäessä?

Miten tuki on muuttunut vapaaehtoistoiminnan edetessä? (Onko tuki lisääntynyt tai vähentynyt?)

Millainen merkitys tuella on ollut vapaaehtoisena toimimisen kannalta?

Mitä jos tukea ei olisi tarjottu?

### Vapaaehtoistoiminnan anti vapaaehtoiselle

Millaisena olet kokenut vapaaehtoistoiminnan?

Ovatko kokemukset vapaaehtoistoiminnasta vastanneet odotuksiasi?

Mikä on pitänyt sinua mukana vapaaehtoistoiminnassa?

Kuvaile, kuinka vapaaehtoisuus on vaikuttanut arjessa jaksamiseesi.

### Tulevaisuuden suunnitelmat

Mitä ”eväitä” vapaaehtoisena toimiminen on antanut sinulle tulevaisuuteen?

- Oletko saanut uusia ystäviä?
- Oletko saanut rohkeutta toimia yhdessä muiden kanssa?
- Oletko vapaaehtoisuus tuonut arkeen rytmiä?
- Oletko saanut jotain uusia taitoja

Koetko vapaaehtoistoiminnan auttaneen sinua

- toimimaan vapaaehtoisena myös jatkossa?
- aloittamaan / jatkamaan opintoja?
- aloittamaan / jatkamaan työelämässä?

### Yhteistyön sujuvuus

Miten yhteistyö on sujunut

- hankkeen työntekijöiden kanssa
- taustaorganisaation työntekijöiden kanssa
- muiden vapaaehtoisten kanssa?

Onko jotakin, mitä vielä kaipaisit tai muuttaisit kokemuksesi pohjalta vapaaehtoistoiminnassa?

## Saatekirje

Hei!

Olemme kolmannen vuoden sosionomiopiskelijoita Karelia-ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyötä Kotikartanoyhdistykselle Yhdessä vapaaehtoiseksi – Tuettua vapaaehtoistoimintaa Joensuussa -hankkeeseen. Tarkoituksena on selvittää hankkeeseen osallistuneiden vapaaehtoisten kokemuksia vapaaehtoistoinnasta. Voit kertoa meille vapaaehtoisesti ja anonyymisti kokemuksiasi vapaaehtoistoinnasta ja pääset näin mukaan kehittämään vapaaehtoistoimintaa Joensuussa.

Haastattelemme 5–7 toimintaan osallistunutta henkilöä heidän kokemuksistaan vapaaehtoistoinnasta. Haastattelut tehdään yksilöhaastatteluina kevään 2023 aikana mielellään kasvotusten tai vaihtoehtoisesti Teams-videopuhelun kautta. Haastattelut nauhoitetaan, jotta aineiston jatkotyöstäminen on helpompaa. Säilytämme nauhoitteet huolellisesti ja hävitämme ne asianmukaisesti opinnäytetyön valmistuttua. Valmiista opinnäytetyöstä ei voi tunnistaa haastateltavia. Valmis opinnäytetyömme julkaistaan Theseus-verkkopalvelussa syksyn 2023 aikana.

Jos sinulla on jotakin kysyttävää opinnäytetyöstämme, voit ottaa meihin yhteyttä. Kiitos, jos lähdet mukaan vapaaehtoistoinnin kehittämiseen.

Ystävällisin terveisin,  
Kaisa ja Elisa  
sosionomiopiskelijat  
Karelia-ammattikorkeakoulu

Kaisa Koivu, [kaisa.koivu@edu.karelia.fi](mailto:kaisa.koivu@edu.karelia.fi)  
Elisa Raappana [elisa.raappana@edu.karelia.fi](mailto:elisa.raappana@edu.karelia.fi)

**Suostumus haastatteluun**

Suostun siihen, että Kaisa Koivu ja Elisa Raappana voivat käyttää haastatteluani Karelia-ammattikorkeakoululle tekemässään opinnäytetyössä aineistona. Opinnäytetyö käsittelee vapaaehtoisten kokemuksia vapaaehtoistoiminnasta Yhdessä vapaaehtoiseksi – Tuettua vapaaehtoistoimintaa Joensuussa -hankkeessa.

Aineistoa käsitellään luottamuksellisesti ja huolella. Lopullisesta opinnäytetyöstä ulkopuoliset eivät voi tunnistaa minua. Tutkimusta varten ei kerätä rekisteritietoja. Tiedot säilytetään tietoturvallisuutta ja salassapitovelvollisuutta noudattaen. Tiedot hävitetään asianmukaisesti tutkimuksen päätyttyä.

---

Aika ja paikka

---

Allekirjoitus ja nimenselvennys

## Opinnäytetyöprosessi

